

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی
شورای عالی برنامه ریزی

مشخصات کلی برنامه و سرفصل دروس

دوره کاردانی تربیت معلم کودکان استثنائی نابینا و نیمه بینا

کمیته تخصصی علوم تربیتی

گروه علوم انسانی

مصوب هیئت وینجاه و هشتمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی

مورخ ۱۳۷۲/۳/۲

بسم الله الرحمن الرحيم

برنامه آموزشی

دوره کاردانی تربیت معلم کودکان استثنائی نابینا و نیمه بینا

گروه : علوم انسانی
رشته : کودکان نابینا و نیمه بینا
دوره : کاردانی
کمیته تخصصی : علوم تربیتی
شاخه :
کدرشته :

شورای عالی برنامه ریزی در دیست و پنجاه و هشتمین جلسه مورخ ۱۳۷۲/۳/۲ بر اساس طرح دوره کاردانی کودکان نابینا و نیمه بینا که توسط کمیته علوم تربیتی گروه علوم انسانی شورای عالی برنامه ریزی تهیه شده و به تأیید این گروه رسیده است برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) بشرح پیوست تصویب کرد و مقرر میدارد:

ماده (۱) برنامه آموزشی دوره کاردانی کودکان نابینا و نیمه بینا از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند لازم الاجرا است .

الف : دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت فرهنگ و آموزش عالی اداره میشوند .

ب : مؤسساتی که با اجازه رسمی وزارت فرهنگ و آموزش عالی و بر اساس قوانین ، تاسیس میشوند و بنابراین تابع مصوبات شورای عالی برنامه ریزی میباشند .
ج : مؤسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل میشوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند .

ماده ۲) از تاریخ ۱۳۷۲/۳/۲ کلیه دوره‌های آموزشی و برنامه‌های مشابه موءسسات در زمینه کاردانی کودکان نابینا و نیمه بینا در همه دانشگاهها و موءسسات آموزش عالی منکور در ماده ۱ منسوخ میشوند و دانشگاهها و موءسسات آموزش عالی یادشده مطابق مقررات میتوانند این دوره را دایر و برنامه جدید را اجرا نمایند .

ماده ۳) مشخصات کلی و برنامه درسی و سرفصل دروس دوره :

در سه فصل جهت اجرا به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ابلاغ میشود .

رای صادره دویست و پنجاه و هشتمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۷۲/۳/۲

در مورد برنامه آموزشی دوره کاردانی کودکان استثنائی نابینا و نیمه بینا

۱) برنامه آموزشی دوره کاردانی کودکان نابینا و نیمه بینا که از طرف گروه علوم انسانی پیشنهاد شده بود با اکثریت آراء بتصویب رسید .

۲) برنامه آموزشی دوره کاردانی کودکان نابینا و نیمه بینا از تاریخ تصویب قابل اجرا است .

رای صادره دویست و پنجاه و هشتمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مورخ ۱۳۷۲/۳/۲ در مورد برنامه آموزشی دوره کاردانی کودکان نابینا و نیمه بینا صحیح است بمورد اجراء گذاشته شود .

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

مورد تأیید است

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت : به معاونت آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی جهت اجرا ابلاغ میشود .

سید محمد کاظم نائینی

مدیر شورای عالی برنامه‌ریزی

بسمه تعالی

مقدمه :

آموزش و پرورش استثنایی در جهان امروز نشانه و شاخص معتبر توجه به ارزشهای اساسی هر نظام سیاسی-اجتماعی محسوب می‌شود. این در حالی است که جامعه ما از پشتوانه قوی فرهنگ غنی الهی برخوردار است. فرهنگی که بشارت دهنده بهشت به کسانی است که چهل گام نابینایی را راه برند. با توجه به این پشتوانه و لزوم تخصص در آموزش و پرورش کودکان نابینا و نیمه بینا اصلاح کمی و کیفی برنامه‌ها، محتوا و دروس تربیت معلم کودکان نابینا و نیمه بینا. ازدو سال پیش در فعالیتهای کمیته تخصصی علوم تربیتی گروه علوم انسانی در اولویت قرار گرفت که پس از تشکیل کمیته برنامه‌ریزی تربیت معلم کودکان استثنایی کارهای انجام شده در اختیار این کمیته قرار گرفت. به هر تقدیر برنامه حاضر تلاش مجموعه‌ای از متخصصین اساتید، مدرسین و دست اندرکاران آموزش و پرورش استثنایی کشور می‌باشد و در آن سعی شده است که نواقص موجود در برنامه‌های قبلی تا حد امکان برطرف گردد برای مثال برخی از ملاحظات در نظر گرفته شده در این برنامه عبارتند از :

- ۱- توجه به نیازهای تخصصی معلمان در مواجهه با دانش آموز نابینا و نیمه بینا
- ۲- تاکید بر سیر منطقی آموزش از طریق رعایت پیشنیازهای هر درس
- ۳- تاکید بر کلیت برنامه دوره کاردانی تربیت معلم که در آن هر درس به صورت یک جزء می‌باید متمم سایر دروس قرار گیرد.

اهمیت و ضرورت

امروزه اهمیت آموزش و پرورش در پیشرفت و آینده یک کشور بصورت اصلی انکارناپذیر درآمده است. لذا هرروزه شاهد تجدید نظرهایی در برنامه‌های مربوط به آموزش و پرورش در - ممالک مختلف هستیم. در جمهوری اسلامی ایران نیز بخصوص بعد از انقلاب اسلامی، دیدنظر در برنامه‌ها، محتوا و دروس دوره‌های تربیت معلم که در واقع تربیت کننده یکی از ارکان آموزش و پرورش می‌باشد، ضرورت یافته است.

تطبیق برنامه‌های دوره کاردانی تربیت معلم با فرهنگ اسلامی و همچنین توجه بسسه دستاوردهای علمی و تکنیکی جدید، دنیای علم از یک سو، و افزایش تدریجی کودکان نابینا و نیمه بینا و لزوم تربیت معلمانی متخصص که بتوانند عهده‌دار هدایت فعالیت‌های مسورد نیاز این کودکان باشند از سوی دیگر موبداهمیت و ضرورت تدوین برنامه‌ای منسجم و همه‌جانبه می‌باشد.

هدف کلی دوره

اهداف آموزش و پرورش کودکان نابینا و نیمه بینا از سایر هدفهای آموزش و پرورش جدا نیست. اما برای نیل به این اهداف از روشها و فنون خاصی بهره می‌گیرد که به تناسب نوع معلولیت هر کودک متفاوت می‌باشد. لذا هدف دوره کاردانی تربیت معلم کودکان نابینا و نیمه بینا عبارت است از تربیت معلمان متعهد و متخصص که بتوانند عهده‌دار فعالیت‌های آموزشی و پرورشی مورد نیاز کودکان نابینا و نیمه بینا به طرز مطلوب باشند.

تواناییها و صلاحیتها

انتظار می رود پس از پایان دوره کاردانی تربیت معلم کودکان نابینا و نیمه بینا

دانشجو معلمان تواناییهای زیر را بدست آورند:

۱- آموزش مواد درسی به تناسب نوع معلولیت کودکان نابینا و نیمه بینا در مقاطع

پیش دبستانی، دبستانی

۲- پرورش توانمندیهای مختلف کودکان نابینا و نیمه بینا جهت بخشی به چگونگی

به کارگیری این توانمندیها در مقاطع پیش دبستانی، دبستانی

۳- کمک به تشخیص نوع معلولیت، شدت آن و محدودیتها و تواناییهای این دسته از

کودکان به منظور انتخاب جهت گیریهای عملی-آموزشی مناسب

۴- تحدید معلولیتها و پیشگیری از بروز معلولیتهای ثانوی این دسته از کودکان در مقاطع

پیش دبستانی، دبستانی

۵- آشنایی با ساخت و تعمیر وسایل و مهارت در نگهداری وسایل آموزشی و کمک آموزشی و

توان بخشی بکاررفته در آموزش کودکان نابینا و نیمه بینا در مقاطع پیش دبستانی و دبستانی

۶- پرورش توانایی اداره مستقل زندگی شخصی و سازگاری قابل قبول با جامعه در دانش

آموزان نابینا و نیمه بینا از طریق آموزش مواد درسی، باز پروری، توان بخشی، مشاوره و

مددکاری در مقاطع پیش دبستانی، دبستانی

۷- اداره کلاسها و آموزشگاههای ویژه کودکان نابینا و نیمه بینا در مقاطع پیش دبستانی،

دبستانی

۸- نگرش مثبت نسبت به نقش و اهمیت کار معلمی کودکان و دانش آموزان نابینا و نیمه بینا

طول دوره و شکل نظام

طول دوره کاردانی تربیت معلم کودکان نابینا و نیمه بینا دوسال (چهار نیمسال متوالی) و نظام آموزشی آن مطابق آئین نامه شورای عالی برنامه ریزی به صورت واحدی نیمسال است ۰ دروس به صورت نظری، عملی- نظری، کارگاهی (کارآموزی) عرضه می شود. ۰ به هر واحد درسی از نوع نظری در هر ترم ۱۷ ساعت برای درس عملی ۳۴ ساعت و برای کارگاهی و کارآموزی ۵۱ ساعت اختصاص می باید. ۰ که طی جلسات هفتگی آموزش مورد نظر صورت می گیرد.

واحدهای درسی

تعداد کل واحدهای درسی دوره کاردانی تربیت معلم کودکان نابینا و نیمه بینا ۷۳ واحد است که به تفکیک عملی، نظری، کارگاهی به شرح جدول زیر است:

نوع واحد	نظری	عملی	کارآموزی یا کارگاهی	جمع
دروس عمومی	۱۵	-	-	۱۵
دروس تربیتی	۱۴	۱	۴	۱۹
دروس اصلی و اختصاصی	۲۲	۱۲	۵	۳۹
جمع کل	۵۱	۱۳	۹	۷۳

فصل اول :

مشخصات کلی دوره کاردانی تربیت معلم رشته کودکان استثنایی نابینا و بینا

۱	مقدمه :
۲	اهمیت و ضرورت :
۲	هدف :
۳	توانایی‌ها و صلاحیت‌ها
۴	طول دوره و شکل نظام :
۴	واحد‌های درسی :

فصل دوم:

جداول درسی دوره کاردانی تربیت معلم ششم و نهم استثنایی نابینا و نیمه بینا

دروس عمومی کلیه رشته‌های تحصیلی دوره کاردانی تربیت معلم

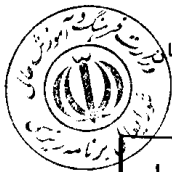
کد درس	نام درس	تعداد			پیش‌نیازها
		واحد	نظری	عملی	
۱	معارف اسلامی (۱)	۲	۳۴	-	۳۴
۲	معارف اسلامی (۲)	۲	۳۴	-	۳۴
۳	ادبیات فارسی و آئین نگارش (۱)	۲	۳۴	-	۳۴
۴	ادبیات فارسی و آئین نگارش (۲)	۲	۳۴	-	۳۴
۵	تربیت بدنی (۱) عملی	۱	-	۳۴	۳۴
۶	اخلاق اسلامی	۲	۳۴	-	۳۴
۷	انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن	۲	۳۴	-	۳۴
۸	بهداشت و محیط زیست	۲	۳۴	-	۳۴
جمع		۱۵	۳۳۸	۳۴	۲۷۲

دروس تربیتی کلیه رشته‌های تحصیلی دوره کاردانی تربیت معلم

کد درس	نام درس	تعداد واحد	سامت		
			نظری	عملی	جمع
۱	تعلیم و تربیت اسلامی	۲	۳۴	-	۳۴
۲	روانشناسی عمومی	۲	۳۴	-	۳۴
۳	روانشناسی تربیتی	۲	۳۴	-	۳۴
۴	اصول و فنون مشاوره و راهنمایی	۲	۳۴	-	۳۴
۵	کلیات روشها و فنون تدریس	۳	۵۱	-	۵۱
۶	سنجش و اندازه‌گیری پیشرفت تحصیلی	۲	۳۴	-	۳۴
۷	تولید و کاربرد مواد آموزشی (عملی، نظری)	۲	۱۷	۳۴	۵۱
۸	تمرین معلمی (عملی)	۴	-	۲۰۴	۲۰۴
جمع		۱۹	۲۳۸	۲۳۸	۴۷۶

جدول دروس اصلی و تخصصی دوره کاردانی تربیت معلم کودکان استثنایی نابینایان و نیمه بینایان

کد درس	نام درس	تعداد واحد	ساعات		پیشنیازها
			نظری	عملی	
			جمع	زمان ارائه در	
۱	آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۱)	۲	۳۴	-	ترم اول
۲	آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۲)	۱	-	۶۸	ترم دوم
۳	شناخت کودکان نابینا و نیمه بینا	۲	۳۴	-	ترم دوم
۴	ساخت و کار چشم و بهداشت آن	۲	۳۴	-	ترم اول
۵	بریل (۱)	۲	۳۴	-	ترم اول
۶	بریل (۲) عملی	۲	-	۶۸	ترم دوم
۷	تحرك و جهت یابی (عملی)	۲	-	۶۸	ترم چهارم
۸	کلیات آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان	۲	۳۴	-	ترم سوم
۹	آموزش و پرورش قبل از دبستان نابینایان و نیمه بینایان	۲	۳۴	-	ترم سوم
۱۰	اصول آموزش تربیت بدنی و بازیهای دبستانی (نظری و عملی)	۲	۱۷	۳۴	ترم اول
۱۱	روشهای خاص تدریس به نابینایان و نیمه بینایان (نظری و عملی)	۲	۱۷	۳۴	ترم سوم
۱۲	روش تدریس فارسی و اصول تعلیم الفباء (نظری و عملی)	۳	۳۴	۶۸	ترم دوم
۱۳	روش تدریس و بررسی کتب ریاضی ابتدایی (نظری و عملی)	۳	۳۴	۶۸	ترم دوم
۱۴	روش تدریس و بررسی کتب علوم تجربی ابتدایی (نظری و عملی)	۳	۳۴	۶۸	ترم دوم
۱۵	روش تدریس و بررسی کتب علوم اجتماعی ابتدایی (نظری و عملی)	۲	۱۷	۳۴	ترم چهارم
۱۶	روش تدریس تعلیمات دینی قرآن ابتدایی (نظری و عملی)	۲	۱۷	۳۴	ترم چهارم

پیش‌نویس زمان ارائه درس	ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
ترم چهارم	۵۱	۵۱	-	۱	ساخت و تعمیر وسایل آموزش نابینایان و نیمه نابینایان (کارگاهی)	۱۷
ترم سوم و چهارم	۲۰۴	۲۰۴	-	۴	تمرین معلمی اختصاصی (تکمیلی کودکان استثنایی)	۱۸
	۰۷۱	۶۹۷	۳۷۴	۳۹		جمع

برنامه تفصیلی دوره کاردانی تربیت معلم
رشته کودکان استثنایی نابینا و نیمه بینا

فصل سوم:

سرفصلها و منابع دروس اصلی و تخصصی

درس :	صفحه
۱- آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۱)	۱۱
۲- آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۲)	۱۳
۳- شناخت کودکان نابینا و نیمه بینا	۱۷
۴- ساخت و کار چشم و بهداشت آن	۱۹
۵- بریل (۱)	۲۱
۶- بریل (۲)	۲۳
۷- تحرك و جهت یابی	۲۴
۸- کلیات آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان	۲۶
۹- آموزش قبل از دبستان نابینایان و نیمه بینایان	۲۸
۱۰- اصول آموزش تربیت بدنی و بازیهای دبستانی	۳۰
۱۱- روشهای خاص تدریس به نابینایان و نیمه بینایان	۳۳
۱۲- ساخت و تعمیر وسایل آموزشی نابینایان و نیمه بینایان	۳۶
۱۳- تمرین معلمی اختصاصی	۳۸
۱۴- ضمايم (۱) مربوط به درس آشنایی با ویژگیها و مسائل (۲)	۴۰
۱۵- ضمايم (۲) مربوط به درس تمرین معلمی اختصاصی	۴۴

نام درس : آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۱)

تعداد واحد :

۲ واحد

نوع واحد :

نظری

پیش نیاز :

ندارد

ساعات تدریس :

۲ ساعت در هفته

هدف درس :

دانشجویان رشته آموزش و پرورش کودکان استثنایی دوره کاردانی تربیت معلم ، پس از گذراندن این درس ، ضمن فراگیری ، تعریف و طبقه بندی کودکان استثنایی و نیز اهداف و تاریخچه آموزش و پرورش آنها ، با تعریف ، طبقه بندی ، علل ، برخی از روشهای آموزشی بصورت اجمالی پیشگیری و همچنین تمایزهای لازم در گروههای مختلف کودکان استثنایی (عقب مانده ذهنی ناشنوا ، نابینا ، ناسازگار ، تیزهوش ، فلج مغزی ، مبتلا به اختلالات رفتاری یادگیری و گفتاری) و نیز طرز تلقی جامعه و نحوه اصلاح آن نسبت به این کودکان آشنایی شوند .

سرفصلهای درس

- ۱- کلیات ، تعریف و طبقه بندی کودکان استثنایی ، اسلام و کودکان استثنایی .
- ۲- عقب ماندگی ذهنی ، تعریف ، علل و پیشگیری ، ویژگیهای مشترک روشهای عمده آموزش .
- ۳- اختلال یادگیری : تعریف ، علل ، انواع ، صفات مشترک ، مراحل تشخیص و روشهای عمده ترمیمی .
- ۴- ناشنوایی ، تعریف ، طبقه بندی ، علل ، راههای تشخیص در کلاس و روشهای عمده آموزش .
- ۵- نابینایی : تعریف ، طبقه بندی ، علل ، راههای تشخیص در کلاس ، روشهای عمده آموزش .
- ۶- فلج مغزی : تعریف ، طبقه بندی ، علل ، انواع .

۷- اختلال گویایی : تعریف ، انواع (لکننت ، لالی عاطفی ، آفازی) ، علل .
۸- اختلال رفتاری : تعریف ، انواع ، علل ، ملاکهای تشخیص رفتارنابه هنجار ، روشهای عمده اصلاح رفتار .

۹- تیزهوشی : تعریف ، صفات مشترک ، خلاقیت ، نبوغ ، روشهای عمده آموزش .
۱۰- جامعه وکودک استثنایی ، طرز تلقی جامعه ، راههای اصلاح طرز تلقی جامعه ، وظایف - سازمانها و نهادهای مختلف در ارتباط با کودکان استثنایی .

منبع اصلی :

کتاب آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی کد ۹۰۰۱ انتشارات سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی .

منابع فرعی

- ۱- عزت ۰۰۰۱ نادری و مریم سیف نراقی - دانش آموزان استثنایی - تهران ، امیرکبیر .
- ۲- دکتر محمود فتح الدین و شکوه نوایی نژاد - آموزش و مشاوره کودکان استثنایی ، تهران - دهخدا
- ۳- دکتر غلامعلی افروز - مقدمه ای بر روان شناسی و آموزش کودکان استثنایی - تهران - دانشگاه تهران
- ۴- بهروز میلانی فر - روان شناسی کودکان و نوجوانان استثنایی - تهران - مدرسه عالی پارس .

نام درس : آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۲) (بازدید و گزارش نویسی)

تعداد واحد : ۱

نوع واحد : کارگاهی

پیش نیاز : آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۱)

ساعت تدریس : ۴ ساعت در هفته

هدف درس :

دانشجویان مراکز تربیت معلم کودکان استثنایی در نیمسال اول در خلال درس " آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۱) " تاحدودی باروشهای مشاهده ، اصول ، مزایا و محدودیتهای آن آشنا شده و درمورد گزارش نویسی نیز مطالب مناسبی را آموخته اند . در نیمسال دوم براساس این آموخته هابرنامه درس فوق الذکر بمرحله اجرادرمی آید دراین درس هدف آنست که :

۱- شرایطی فراهم شودکه دانشجویان از نزدیک بامراکز آموزش ، نگهداری وتوانبخشی کودکان استثنایی آشنا شده و بتوانند در موقعیتهای طبیعی به مشاهده این قبیل کودکان بپردازند، تا بدینوسیله آنچه راکه در محتوای درس " آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۱) " آموخته اند از نزدیک عملاً تجربه کنند .
۲- از مشاهدات خود در جریان بازدیدها گزارش تهیه کنند واز این طریق فرصتهای عملی استفاده از آموخته‌ها نظری مربوط به گزارش نویسی را پیداکنند .

۳- دانشجویان آگاهی و آمادگیهای لازم برای شرکت در برنامه کارورزی راکه در نیمسال سوم و چهارم اجرا می‌گردد پیداکنند، بطوریکه بتوانند براساس تجربیات عینی کسب شده در خلال این درس هم از عهده تهیه گزارشهای مربوط به اجرای کارورزی برآیند وهم بر مبنای مشاهدات انجام شده با اعتماد به نفس وامنیست خاطر بیشتر مراحل کار تدریس عملی را بگذارانند .

ضرورت اجرای برنامه
=====

در جهت تحقق اهداف ذکر شده لازم است که دانشجویان در خلال دوره تربیت معلم دانش و مهارتهای مورد نیاز را در زمینه تدریس کسب کنند برای این منظور هر دانشجو باید :

۱- آگاهیهای نظری لازم را در زمینه دروس عمومی واختصاصی مربوط به رشته تحصیلی وگرایش خود

کسب کند .

۲- به مشاهده عینی کودکان استثنایی پردازد و از نزدیک با این قبیل کودکان آشنا شود.

۳- به مشاهده عملی شیوه برخورد با کودکان استثنایی و نحوه آموزش آنان در محیطهای خاص (کاربینی)

اقدام نماید.

ترین

درجهت اجرای مراحل فوق الذکر و رساندن دانشجویان به سطح پختگی علمی و تجربی شاید موثرتر روش آن باشد که حتی المقدور دانشجو معلمان را از محیط بسته و کلاسهای تئوریک مراکز تربیت معلم به محیطهای واقعی زندگی و آموزش کودکان استثنایی بکشانیم و به اندازه کافی فرصتهای مشاهده و تجربه را در مراکز آموزشی، توانبخشی و نگهداری این قبیل کودکان برایشان فراهم سازیم، تا در این رهگذر از یکسو رفتارهای ورودی لازم را برای اجرای برنامه مهم کارورزی و تدریس عملی و با مال انجام وظایف معلمی در دانشجویان بهرورانییم و از سوی دیگر فرصتهای کافی برای استفاده عملی از دانش نظری آموخته شده را برای آنان فراهم سازیم. تجربیات چندین ساله اجرای برنامه درس " بازدید و گزارش نویسی از مراکز کودکان استثنایی " شاهی بر این ادعا است که اگر امکانات لازم برای اجرای مفید و موثر این درس در مراکز فراهم شود همکاری مسئولان مربوطه برای بازدید از مراکز بخوبی جلب گردد، می تواند راه را برای رسیدن دانشجویان به مرحله عملی و کاربردی دانش و مهارتهای کسب شده هموار کند زیرا دانشجویان پس از گذراندن این درس با اعتماد به نفس و آشنایی بیشتری می توانند با کودکان استثنایی مواجه شده و دربر - خورد با آنان رفتار منطقی تری داشته باشد.

سرفصلهای درس :

۱- روش مشاهده

۱-۱ : تعریف مشاهده

۱-۲ : انواع مشاهده

۱-۳ : اصول مشاهده

۱-۴ : محاسن و محدودیتهای مشاهده

۱-۵ : ثبت مشاهدات (واقعه نویسی)

۱-۵-۱ : توصیف موارد مشاهده شده

۱-۵-۲ : تعبیر و تفسیر موارد مشاهده شده

۱-۵-۳ : نتیجه و ارائه پیشنهادها و راه حلها

وهمچنین بازدید از نمایشگاههای مربوط به این وسایل .

۴: مشاهده نحوه فعالیت جوانان ونوجوانان استثنایی (عقب مانده ذهنی ، نابینا، ناشنوا، ناسازگار ومعلولان جسمی) در مراکز مربوط به اشتغال آنان بمنظور آشنایی بامیزان پیشرفت وموقعیتهای شغلی شان .

۵ : مشاهده نحوه زندگی کودکان ونوجوانان استثنائی در مراکز شبانه روزی ونگهداری مربوط به آنان .

۶ : بازدید از مراکز آموزش ویژه کودکان تیزهوش وسرآمد ، مربوط به وزارت آموزش وپرورش وسازمان پرورش استعدادهای درخشان بمنظور مشاهده نحوه فعالیتهای آموزشی آنان .

قابل توجه : مراحل اجرای برنامه ونحوه ارزشیابی از فعالیت دانشجو معلم در ضامثم این برنامه موجود است بدان مراجعه شود .

نام درس : شناخت کودکان نابینا و نیمه بینا

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنائی (۱)

ساعات تدریس : ۲ ساعت در هفته

هدف : دانشجویان رشته آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان تربیت معلم کودکان استثنائی در پایان این درس ضمن آشنایی با تعریف ، طبقه بندی ، ویژگیها و علل نابینایی شیوه های تشخیص این کودکان را یاد می گیرند .

سرفصلهای درس :

- تعریف نابینایی
- ضرورت شناخت کودکان نابینا
- طبقه بندی کودکان (نابینا - نیمه نابینا - نیمه بینا) و درجات باقیمانده بینایی .
- علل نابینایی
- پیشگیری از نابینایی
- ویژگیهای کودکان نابینا
- علائم اختلالات بینایی
- رفتارهای افراد دارای اختلالات بینایی
- تظاهرات اختلالات بینایی
- ناراحتیها و عوارض اختلالات بینایی
- چگونگی برخورد و رفتار با افراد نابینا
- نابینایان و ضرورت پرورش سایر حواس آنان
- عوامل مؤثر در چگونگی توانایی و سازگاری نابینایان
- اهمیت و ضرورت تشخیص به موقع اختلالات بینایی

- آگنوزی بینایی

- آتاکسی بینایی

- دیسلکسی

- نابینای هستریک

- آموزش و پرورش کودکان نابینا و نیمه بینا

- وسایل آموزشی لازم برای محیطهای آموزشی نابینایان و نیمه بینایان

منابع :

۱- نابینایی - مصطفی طاهری عراقی - سازمان بهزیستی کشور .

۲- شناخت کودکان نابینا و نیمه بینا - سید مهدی صادقی نژاد - مرکز تربیت معلم کودکان استثنایی .

۳ - Attitudes toward blind persons ,by Irving F.Lukoff, Oscar Cohen,et al.

A.F.B. America 1981.

۴ - Berthold Lowenfeld on blindness and blind people. Berthold Lowenfeld,

A.F.B. America 1972.

۵ - Blindness by Rev.Thomas J.Carroll. A.F.B. America 1961 .

نام درس : ساخت وکار چشم و بهداشت آن

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

ساعات تدریس : ۲ ساعت در هفته

هدف :

دانشجویان رشته آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان تربیت معلم کودکان استثنایی در پایان این درس با ساختمان ، عمل ، معایب چشم و علل آن و وسایل کمک بینایی آشنا می شوند .

سرفصلهای درس

- دستگاه بینایی محیطی
- ساختمان و عمل چشم :
- کره ، چشم و بخشهای مختلف آن
- ضمائم دستگاه بینایی
- مراکز عصبی بینایی
- اندازه گیری حدت بینایی (تیزبینی) بینایی سنجی
- عیوب انکساری در چشم و علائم آن
- علائم عیوب انکساری
- کوررنگی
- کاهش تدریجی بینایی

- آب مروارید

- آب سیاه

- استرابیسم (لوجی)

- نیستاگموس

- آملیوپی

- وسائل كلك بینایی :

- عینك وانواع آن

- علائم اختلال بینائی دراطفال

- علل نابینایی

- پیشگیری از نابینایی

- بهداشت چشم

منابع و مأخذ

۱- چشم پزشکی - دکتر اچ - اف - هارپر - ترجمه : دکتر کلانتری - مشهد .

۲- روش تمحیح خطاهای انکساری (روش تجویز عینك) - تاءلیف دکتر محمد حسین لشکری .

انتشارات دانشگاه تهران - ۱۳۵۹ .

۳- فیزیولوژی و بهداشت چشم - سید مهدی صادقی نژاد - مرکز تربیت معلم بلال حبشی .

۴ - Your eyes...for a lifetime of sight. N.S.P.B. New York.1972.

۵ - 20 Questions on eye safety. N.S.P.B. New York.1979.

۶ - Cataract(What it is and how it is treated?). N.S.P.B. New York. 1983

۷ - Glaucomd- N.S.P.B. New York. 1983

نام درس : بریل (۱)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : ندارد

ساعات تدریس : ۲ ساعت در هفته

هدف :

دانشجویان رشته آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان تربیت معلم کودکان استثنایی در پایان این درس ضمن یادگیری اصول کلی نگارش خط بریل به زبان فارسی ، عربی و ریاضی برای نوشتن و کاربرد آن نیز آمادگی کسب می کنند .

سرفصلهای درس :

کلیات :

- تاریخچه تکوین خط بریل
- وسائل موجود برای نوشتن خط بریل
- روش آموزش خط بریل (به افراد بینا)
- روش خواندن و نوشتن خط بریل .
- علائم و نشانه های زبان فارسی در خط بریل
- نگارش بریل فارسی
- علائم و نشانه های زبان عربی در خط بریل
- شیوه نگارش قرآن مجید به خط بریل

علائم و نشانه های ریاضی دوره ابتدایی در خط بریل
- شیوه نوشتن و نمایش عملیات ریاضی
منابع درس بریل (۱)
- علائم و نشانه های بریل در هندسه

۱- سیری گذرادرآموزش و بهزیستی معلولین بینایی - (آموزش خط ویژه نابینایان)

جلداول - محمد رضانامنی - ناشر : مولف

۲- علائم و نشانه های خط بریل فارسی - سید مهدی صادقی نژاد - مرکز تربیت معلم

کودکان استثنایی

۳- علائم و نشانه های خط بریل در عربی ونحوه نگارش قرآن مجید - سید مهدی صادقی -

نژاد - مرکز تربیت معلم کودکان استثنایی .

۴- علائم و نشانه های ریاضیات در خط بریل - سید مهدی صادقی نژاد - مرکز تربیت معلم

کودکان استثنایی .

نام درس : بریل (۲)

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : عملی

پیش نیاز : بریل (۱)

ساعات تدریس : ۴ ساعت در هفته

هدف :

دانشجویان رشته آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان تربیت معلم کودکان استثنائی در پایان این درس ضمن یادگیری اصول نگارش خط بریل به زبان فارسی ، عربی و ریاضی در نوشتن و کاربرد آن نیز مهارت لازم را کسب می کنند .

سرفصل درس :

- ۱- روخوانی متون بریل در هر یک از فصول بریلی (۱) با استفاده از کتابهای درسی به خط بریل
- ۲- برگردان متون بریل در هر یک از فصول بریل (۲) به خط بینایی .
- ۳- برگردان متون بینایی در هر یک از فصول بریل (۱) به خط بریل
- ۴- تصحیح متون فوق بوسیله دانشجویان با نظارت مدرس مربوطه .

منابع بریل (۲)

- این درس عملی است و منابع همان منابع درس بریل (۱) است .

نام درس : تحرك وجهت يابى

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : عملى

پیش نیاز : شناخت کودکان نابینا

ساعات تدریس : ۴ ساعت در هفته

هدف :

دانشجویان رشته آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان تربیت معلم کودکان استثنایی در پایان این درس اصول و روشهای کلی تحرك وجهت يابى نابینایان را یاد می‌گیرند.

سرفصلهای درس

- ضرورت وهدف تحرك وجهت يابى
- روشهای موجود در تحرك وجهت يابى
- وسایل مورد استفاده در تحرك وجهت يابى
- تربیت حواس و بهره گیری (کارآیی) از آن در تحرك وجهت يابى
- تحرك وجهت يابى باتوجه به درجات باقی مانده بینایی
- تحرك وجهت يابى برای دیرنابینایان
- چگونگی بهره‌گیری از عوامل محیطی و عوامل مغل در آن در تحرك وجهت يابى
- انواع عما و کاربرد های آن در تحرك وجهت يابى
- حرکت افراد نابینا به وسیله راهنمای بینا
- نابینایان در مسافرتهاى شهری (کوتاه) و بین شهری
- قانون بین المللی عمای سفید
- خودیاری نابینایان و مهارتهاى روزمره

منابع

۱- تحرك وجهت يابى - ابوالفضل گیلانی - دانشگاه شهید بهشتی - ۱۳۶۵

۲- کیفیت استفاده از عصای بلند - مهدی عقارب پرست •

3- How to guide a blind person R.M.I.B. London-1983.

4- How can a person got around when he can't see where he's going?

A.F.O.B. New York - 1975.

5- What do you do when you see blind person - American foundation for the blind. New York Mobility.

نام درس : کلیات آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : شناخت کودکان نابینا

ساعات تدریس : ۲ ساعت در هفته

هدف :

دانشجویان رشته آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان تربیت معلم کودکان استثنایی در پایان این درس با فلسفه ، مبانی ، اهداف ، ویژگیهای آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان ، آشنا می شوند .

سرفصلهای درس :

- فلسفه و هدف تعلیم و تربیت
- اهداف آموزش و پرورش درمقاطع مختلف (قبل از دبستان ، دبستان ، راهنمایی تحصیلی ، دبیرستان)
- اصول آموزش و پرورش از نظر دانشمندان تعلیم و تربیت (دکتر محمد باقر هوشیار ، جان دیوئی و ...)
- اصول آموزش و پرورش در مقاطع مختلف (قبل از دبستان ، دبستان ، راهنمایی تحصیلی ، دبیرستان)
- اصول آموزش و پرورش نابینایان و ویژگیهای محیطهای آموزشی آن
 - تاریخچه آموزش و پرورش نابینایان در ایران و جهان
 - ضرورت و اهمیت آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان
 - اهداف آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان
 - اصول آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان
 - ویژگیهای محیطهای آموزشی نابینایان و نیمه بینایان (شبانه روزی ، روزانه ، کلاسهای خاص در مدارس عادی ، کودکان نابینا در کلاسهای عادی)
- آموزش و پرورش نابینایان

- آموزش و پرورش نیمه بینایان
- ویژگیهای برنامه های درسی در مدارس نابینایان •
- تطبیق برنامه های دروس مدارس عادی متناسب باتواناییهای نابینایان
- آموزش مواد اختصاصی درسی به نابینایان
- جامعه و نابینایان
- نابینایان و محدودیتهای اجتماعی •
- تعامل در خانواده کودک نابینا •
- مراکز آموزشی ، توانبخشی و رفاهی نابینایان

منابع :

- ۱- کودکان استثنایی - محمود پاکزاد - چاپ وانتشارات فرهنگ و ارشاد اسلامی •
 - ۲- مقدمه ای بر روان شناسی و آموزش و پرورش کودکان استثنایی - غلامعلی افروز ، دانشگاه تهران •
 - ۳- سیری گذرا در آموزش و توانبخشی معلولین بینایی - محمد رضا نامنی - ناشر مولف
 - ۴- اصول آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان (جزوه) - سید مهدی صادقی نژاد مرکز تربیت معلم بلال حبشی •
 - ۵- اصول و مبانی آموزش و پرورش - غلامحسین شکوهی - آستان قدس
- ✓ - Foundations of education for blind and visually handicapped children and youth. Gerald T. Scholl. A.F.B. U.S.A
- ✓ - Exceptional children and youth .Morris G.Haring Linda Mccornick.
- ▲ - Living with impaired vision, by Anne Yeadon , A.F.B. U.S.A
- ¶ :- What can we do about limited vision? by Irving R.Dickman U.S.A

نام درس : آموزش قبل از دبستان نابینایان و نیمه بینابان

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری

پیش نیاز : شناخت کودکان نابینا

ساعات تدریس : ۲ ساعت در هفته

هدف

دانشجویان رشته آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینابان تربیت معلم کودکان استثنایی در پایان این درس ضمن آشنایی با هدفها و ضرورت آموزش پیش از دبستان کودکان نابینا و نیمه بینا، برنامه محتوا و روش آموزش و پرورش این کودکان را قبل از ورود به دبستان می آموزند.

سرفصلهای درس :

کلیات آموزش و پرورش پیش دبستانی کودکان نابینا و نیمه بینا

- ضرورت و هدفهای آموزش و پرورش پیش دبستانی برای نابینایان

- چگونگی رفتار با کودکان نابینا در اولین روزهای ورود به محیطهای پیش دبستانی .

- ایجاد محیطهای مناسب برای تجربه کودکان نابینا

- کودکان نابینا را به مشاهده و واری دقیق عادت دهیم .

- خصوصیات کودکان نابینا در سنین قبل از دبستان و توصیه هایی جهت مربیان آنان .

- بازیهای مربوط به کودکان نابینا و نیمه بینا

- بازیهای فردی برای کودکان در سنین ۳ تا ۶ سالگی

- بازیهای گروهی برای کودکان در سنین ۳ تا ۶ سالگی

- تقویت و تربیت حواس معلولین بینایی

- واحد کار

- واحد کار و تعریف آن

- فهرست واحدهای کار سالانه

- ارائه واحد کار نمونه

- زبان آموزی و ادبیات کودک

- داستان گوئی و شعرخوانی

- ضرورت ارزیابی رفتارهای کودکان با معلولیت بینایی

- ارزیابی ورودی و مرحله ای

- ارتباط و مشاوره با والدین کودکان پیش دبستانی

منابع :

۱- کارمربی کودک - توران میرهادی (خمارلو) - انتشارات آگاه

۲- آموزش و پرورش قبل از دبستان برای نابینایان و نیمه بینایان - سید مهدی صادقی نژاد

مرکز تربیت معلم بلال حبشی *

نام درس : اصول آموزش تربیت بدنی و بازیهای دبستانی

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری - عملی

پیش نیاز : تربیت بدنی عمومی (۱)

ساعات تدریس : ۳ ساعت در هفته

هدف درس :

دانشجویان رشته کونکان استثنایی دوره کاردانی تربیت معلم پس از گذراندن این درس ، ضمن فراگیری تاریخچه ، تعریف ، اصول و اهداف تربیت بدنی ، بانقش ورزش در سلامت ، مراحمــــل تدریس در ساعت ورزش ، انواع بازیهای میدانی و غیر میدانی و همچنین ورزشهای اصلاحی ونحوه ارزشیابی در حیطه روانی - حرکتی آشنایی شوند .

سرفصلهای درس :

تاریخچه تربیت بدنی

اصول تربیت بدنی

اهداف تربیت بدنی

ورزش و سلامت

- تاءثیر ورزش در بهداشت (روانی واجتماعی)

معلم تربیت بدنی :

- ویژگیهای معلم تربیت بدنی

- نکاتی که معلم باید در بازی بدان توجه کند :

- توجه به معلولیت و محدودیتهای کودکان

مراحل تدریس يك ساعت درس ورزش

- بازیهای پرورشی شامل :

- بازیهای امدادی

- بازیهای دسته جمعی

- بازیهای کلاسی

- برگشت به حالت اولیه

- آشنایی با ورزشهای میدانی

(1)

- ورزش ویژه نابینایان

- متناسب سازی محیطهای ورزشی معلولین بینایی

- نکاتی که میبایست در اردوهای ورزشی نابینایان رعایت شود.

- طبقه بندی معلولین در کلاسهای B_1, B_2, B_3

- رشته های ورزشی معلولین بینایی

- دو میدانی و مسابقات پنجگانه برای مردان و زنان

- گلبال

- شنا

- شודان (تنیس روی میز نابینایان)

- ورزشهای اصلاحی :

- اهداف و اهمیت ورزشهای اصلاحی (توان بخشی کودکان استثنایی)

- ورزشهای مناسب برای دختران

- حیطة روانى حرکتى و ارزشیابى آن

- کارنامه ورزشى

منابع

- ۱- ورزش و تحرك و جهت یابى نابینایان - خانم نیره همتى گرگانى - ۱۳۶۲
- ۲- ورزش ویژه جانبازان و معلولان - ترجمه و تاءلیف : فاطمه حاج فتاح - ۱۳۶۱
- ۳- توانبخشى و ورزش نابینایان - سید مهدى صادقى نژاد - مرکز تربیت معلم بلال حبشى - ۱۳۶۷
- ۴- بازیهای پرورشی در مدارس - اداره کل تربیت بدنى وزارت آموزش و پرورش

نام درس : روشهای خاص تدریس به نابینایان و نیمه بینایان

تعداد واحد : ۲ واحد

نوع واحد : نظری - عملی

پیش نیاز : ندارد

ساعت تدریس : ۲ ساعت در هفته

هدف : دانشجویان رشته آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان تربیت معلم کودکان استثنایی در پایان این درس روش تدریس مواد مختلف (بریل ، علوم تجربی ، ریاضی و) به نابینایان و نیمه بینایان را یاد می گیرند .

سرفصلهای درس : (۵۱ ساعت)

کلیاتی از تربیت حواس و بریل آموزی

- تقویت و تربیت حس لامسه
- استفاده از کتاب آمادگی ویژه نابینایان
- بریل آموزی به نابینایان
- روش خواندن خط بریل
- نحوه استفاده از برجسته نگار (لوح و قلم)
- روش نوشتن خط بریل برای نابینایان
- استفاده از مکعب حروف و جعبه حروف و کارت‌های کلمه آموزی بریل
- روش تصحیح دیکته فارسی در خط بریل
- روش استفاده از حساب افزار
- روش استفاده از حساب افزار فلزی
- روش استفاده از حساب افزار فلزی در کلاسهای آمادگی
- کاربرد حساب افزار فلزی در حساب ، جبر ، مثلثات
- روش استفاده از حساب افزار مکعبی
- روش استفاده از حساب افزار مکعبی در کلاسهای آمادگی
- کاربرد حساب افزار مکعبی در حساب

شیوه‌های تدریس مواد مختلف

- تطبیق روشهای تدریس برای نابینایان
- شیوه‌های تدریس ریاضیات بویژه هندسه و نحوه ترسیم اشکال هندسی برجسته
- شیوه‌های تدریس علوم تجربی

- شیوه‌های تدریس جغرافیا بویژه نقشه‌های برجسته
- روش ضبط‌نوارهای درسی و غیر درسی و چگونگی استفاده از آن
- نابینایان و آموزش هنر باتکیه بر حواس شنوایی و لامسه

منابع :

- ۱- روش تدریس مواد مختلف - به ناپینایان - ونیمه‌بینایان - سیدمهدی صادقی‌نژاد - مرکز تربیت معلم کودکان استثنائی .
- 2- How to write Arithmetic and Algebra, by, H.M. Taylor. R.N.I.B. 1980.

نام درس : ساخت و تعمیر وسایل آموزشی نابینایان و نیمه بینایان

تعداد واحد : ۱ واحد

نوع واحد : کارگاهی

پیش نیاز : ندارد

ساعات تدریس : ۳ ساعت در هفته

هدف :

دانشجویان آموزش و پرورش نابینایان و نیمه بینایان تربیت معلم کودکان استثنایی پس از گذراندن این درس ضمن آشنایی با وسایل آموزشی و کمک آموزشی ویژه نابینایان و نیمه بینایان در طراحی ، ساخت و کاربرد آنها در کلاس مهارت پیدامی کنند .

سرفصلهای درس :

الف : ساخت وسایل :

- ۱- ساخت وسایل مورد استفاده در تربیت لامسه مانند : کارت های سمیاده ای - کارت های پارچه ای - کارت های دوخت و دوز - مکعب های لامسه ...
- ۲- ساخت وسایل مورد استفاده در تربیت شنوایی مانند : تهیه نوارهای صداهای مختلف - ساخت وسایلی که تولید صداهای متفاوت می کنند - صدا برداری و ادیت نوار ...
- ۳- ساخت وسایلی که بایادگیری مهارت های روزمره نابینایان کمک می کند . مانند : جلیقه ، مونته سوری ...
- ۴- ساخت وسایلی که در بریل آموزی مورد استفاده قرار می گیرد : مانند : جعبه حروف ، مکعب -

حروف - پازل حروف - کتاب آمادگی و ...

۵- ساخت وسایل مورد استفاده در درس ریاضیات ۰ مانند خطکش بریل - گونیا ، نقاله و متربریل -
تابلو - مختصات - محود اعداد - نمایش کسرها - تابلوی ارزش مکانی - ساعت بریل ، پرگاربریل -
قطعه ۰ اصلی (*master piece*) و ...

۶- ساخت انواع تابلوهای کمک آموزشی مانند : تخته مغناطیسی - تخته ماهوتی ...

۷- ساخت وسایل مورد نیاز در درس علوم تجربی مانند : بادنما - بادسنج - نم سنج و ...

۸- خشک کردن جانوران و گیاهان

۹- ساخت وسایل مورد نیاز در درس جغرافیا مانند انواع نقشه های جغرافیایی برجسته ۰

۱۰- نقاشی ویترای

۱۱- سرامیک سازی و سفالگری و قالب سازی

۱۲- ماکت سازی و مدل سازی

ب : تعمیر و نگهداری لوازم آموزشی نابینایان :

۱- نگهداری و تعمیر انواع برجسته نگار و حساب افزار

۲- نگهداری و تعمیر انواع ماشینهای تحریر نابینایان

۳- نگهداری و تعمیر ماشین ترموفورم

نام درس : تمرین معلمی اختصاصی (تکمیلی کودکان استثنایی)

تعداد واحد : ۴

نوع واحد : کارآموزی (کارگاهی)

پیش نیاز : سنجش و اندازه گیری پیشرفت تحصیلی ، کلیات روشها و فنون تدریس ، آشنایی با

مسائل و ویژگیهای کودکان استثنایی (۱)

ساعات تدریس : ۶ ساعت در هفته + ۶ ساعت مربوط به درس تمرین معلمی

هدف کلی :

در پایان يك سال برنامه کارورزی (دو روز در هفته) از دانشجو معلم انتظار می رود که مستقلا "

مسئولیت آموزش و پرورش و اداره دانش آموزان استثنایی يك کلاس رادرحد قابل قبول بعهده

گیرد .

مجریان برنامه کارورزی

مجریان برنامه کارورزی عبارتند از :

۱- مدرس راهنما ۲- معلم راهنما ۳- دانشجو - معلم (کارورز) ۴- مدیر یا معاونین مدرسه .

مراحل اجرایی برنامه کارورزی :

جهت تحقق یافتن هدفهای کارورزی و ایجاد رابطه بین دروس نظری و کارمعلمی ، هر هفته ۲ روز از

برنامه (۱۲ ساعت) آموزشی مرکز تربیت معلم استثنایی به امر کارورزی اختصاص می یابد . این برنامه

در سال دوم تربیت معلم بصورت يك جریان تدریجی و پیوسته از آغاز سال تحصیلی شروع شده و تا پایان

سال تحصیلی ادامه خواهد داشت . اجرای این برنامه دارای مراحل است که به ترتیب زیر به مورد عمل

در خواهد آمد :

مرحله اول : توجیه و آشنائی با برنامه •

الف : توجیه و آشنائی سازمانهای اجرایی

ب : توجیه و آشنائی دانشجویان

مرحله دوم : فعالیت های عملی •

الف : آشنائی بامدرسه •

ب : شرکت در فعالیتهای آموزشی کلاس

ج : تدریس مستقل

مرحله سوم : جمع بندی و نتیجه گیری از فعالیت های انجام شده

الف : جلسات خصوصی

ب : جلسات عمومی

توضیح آنکه بین فعالیت های مختلف نام برده شده در مرحله دوم بخصوص قسمت ب و ج حد فاصل و مرزبندی مشخصی وجود ندارد و بهیچوجه نمیتوان این فعالیت ها را از یکدیگر مجزا نمود • دانشجوی کارورز در اولین هفته ورود بامدرسه ضمن آنکه بامدرسه آشنا میشود، در جریان تدریس نیز کم و بیش شرکت میکند و هر هفته که میگذرد بر میزان شرکت و فعالیت او در امر آموزش و کنترل کلاس افزوده شده و تجارب بیشتری در این زمینه برای خود کسب خواهد نمود •
توجه : راهنمای درس تمرین معلمی اختصاصی در ضامم این برنامه موجود است پس دان
مراجعه شود •

ضمائم ۱ : درس آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۲)

مراحل اجرای برنامه :

- ۱- آموزش " آشنایی با ویژگیها و مسائل کودکان استثنایی (۴) (بازدید و گزارش نویسی) " بهتر است از بین مدرسان آگاه به مسائل کودکان استثنایی و آشنا به روشهای تحقیق و مشاهده انتخاب شود. او برای اجرای این درس لازم است يك برنامه منظم و از قبل آماده شده تهیه و با شروع دوره آموزش (نیمسال اول) به ترتیب زیر بمورد اجرا بگذارد :
- ۱- تشکیل جلسات مشورتی و تبادل نظر با مدرسان دروس اختصاصی گرایشهای مختلف رشته کودکان استثنایی بمنظور آگاهی از نقطه نظرهای آنان در مورد انتخاب مراکز مورد بازدید.
- ۲- همکاری با مسئولان آموزشی مرکز تربیت معلم در جهت تهیه مقدمات و انجام مکاتبات لازم برای تنظیم برنامه بازدید.
- ۳- همکاری با مسئولان مرکز در ایجاد ارتباط و تماس با سازمانها و ادارات و نهادهای مربوط به نگهداری، آموزش و توانبخشی کودکان استثنایی (سازمان بهزیستی، کارشناس کودکان استثنایی و ...) به منظور جلب موافقت در جهت اجرای برنامه بازدید از واحدهای تحت مدیریت آنان.
- ۴- تبادل نظر با مسئولان مرکز در زمینه پیش بینی و آماده سازی وسایل ایاب و ذهاب و امکانات لازم - برای اجرای هر چه بهتر برنامه .
- ۵- تنظیم و اعلام برنامه بازدید به مسئولان مرکز و دانشجویان .
- ۶- تشکیل جلسات توجیهی با دانشجویان در مورد آشنا ساختن آنان با اهداف ، ضرورتها و مراحل اجرای برنامه و پاسخگویی به سئوالات و رفع اشکالات احتمالی آنان در زمینه تهیه گزارشها .
- ۷- قبل از هر بازدید با اطلاعات مختصر و کلی در مورد خصوصیات محل مورد بازدید و ویژگیهای آن در - اختیار دانشجویان قرار گیرد .
- ۸- برای ایجاد همسانی و یکنواختی در فرم گزارشات دانشجویان و روشن تر شدن تکلیف دانشجویان

در زمینه محتوا و مندرجات گزارشات توصیه می‌شود دانشجویان گزارشات خود بر اساس پیوست تهیه و به مدرس مربوطه تسلیم نمایند.

نحوه ارزشیابی از فعالیت دانشجویان در درس "بازدید و گزارش نویسی از مراکز کودکان استثنائی"

=====

باتوجه به جدول ارزشیابی زیر فعالیت دانشجویان در این درس شامل چهار بخش است:

الف- ارزشیابی از انضباط کاری و حضور مرتب دانشجویان در یادها و تحویل به موقع گزارشات (حداکثر ۳ نمره)

ب- ارزشیابی از میزان تحرک و رغبت دانشجویان به فعالیت در خلال بازدید و طرح سئوالات مناسب و بجا (حداکثر ۳ نمره)

ج- ارزشیابی از میزان احساس مسئولیت با متانت و بیختگی دانشجویان در برخورد با در جریان بازدید (حداکثر ۲ نمره)

د- ارزشیابی از گزارشهای دانشجویان بر اساس فرم صفحه () (حداکثر ۱۲ نمره)

دانشجویان پس از انجام هر بازدید یک گزارش بر اساس فرم صفحه () تنظیم و بموقع تسلیم مدرس مربوطه می‌نمایند. بنابراین هر دانشجوی در طول دوره آموزش (نیمسال) باید به تعداد بازدیدهای انجام شده گزارش تهیه و تسلیم نموده باشد مدرس می‌تواند به یکی از دو روش زیر نمره هر گزارش را تخصیص دهد.

۱- برای هر گزارش حداکثر ۱۲ نمره منظور کنند و در خاتمه دوره با محاسبه معدل نمرات مربوط به گزارشها نمره نهائی مربوط به ردیف ۴ جدول ارزشیابی ضمیمه را برای هر دانشجوی استنتاج نمایند.

۲- حداکثر نمره هر گزارش را از فرمول $\frac{12}{\text{تعداد گزارشها}}$ = نمره هر گزارش محاسبه و سپس در خاتمه دوره با جمع نمرات مربوط به گزارشها نمره مربوط به ردیف ۴ جدول ارزشیابی ضمیمه را برای هر دانشجوی بدست می‌آورد مواردی که در ارزشیابی گزارشها می‌تواند مورد توجه قرار گیرد عبارتند از:

- ۱- بخش توصیف مربوط به گزارشها هر چه بیشتر واقعی ، دقیق و کامل تهیه شده باشد.
- ۲- دانشجویان در توصیف موارد مشاهده شده بیشتر به شرح وقایع پرداخته و از تجزیه و تحلیل و نتیجه‌گیری در این بخش خودداری کرده باشد.
- ۳- گزارش هر چه بیشتر خوانا و تمیز تهیه شده باشد.
- ۴- در تهیه گزارش رعایت نکات دستوری شده باشد.

ردیف	نوع فعالیت	حداکثر نمره	نمره دانشجوی	اظهار نظر مدرس
۱	انضباط کاری، حضورها مرتب دانشجوی در بازدید و تحویل به موقع گزارشها	۳ نمره		
۲	میزان تحرك و رغبت دانشجویه فعالیت در خلال بازدید و طرح سئوالات مناسب و بجای	۳ نمره		
۳	میزان احساس مسئولیت متانت و بختگی دانشجوی در برخورد با در جریان بازدید	۱۲ نمره		
۴	تهیه گزارشها : شماره ۱ شماره ۲ شماره ۳ شماره ۴ شماره ۵ شماره ۶ شماره ۷ شماره ۸ شماره ۹ شماره ۱۰			
جمع		۲۰ نمره		

فرم مربوط به گزارش مشاهدات در جریان بازدید

آدرس بازدیدکننده :	محل مورد بازدید مدت بازدید	هدف از بازدید تاریخ بازدید
۱- توصیف مشاهدات		
۲- تعبیر و تفسیر موارد مشاهده شده		
۳- پیشنهادات و ارائه راه حل		
		

ضمائم ۲: راهنمای درس تمرین معلمی اختصاصی (تکمیلی کودکان استثنایی)

مقدمه :

برنامه کارورزی دانشجوی-معلمان بر آنست که از این موقعیت استفاده نموده و قبل از رها ساختن کار آموزان در مدارس گوشه و کنار کشور، با برنامه ای منظم و حساب شده آنان را به مدارس و کلاسهای درس - بفرستد تا اوضاع و احوال مدارس را مورد مشاهده قرار دهند، شیوه برخورد و حل مسایل آموزشی و تربیتی توسط کارکنان رسمی مدرسه را از نزدیک به بینند و در این رهگذر خود نیز مستقیماً " با مسایل کلاس درگیر شوند. حضور و شرکت فعال کارورزان در مدارس به آنان فرصت خواهد داد تا حداقل با بخشی از مشکلات آینده خود بطور مستقیم روبرو شده و جهت حل آن مشکلات چاره اندیشی نمایند. کارورزان در طول یکسال کارورزی فرصت خواهند یافت تا با استفاده از فرصتهای تجربی واقعی مشکلات و راه حل های پیشنهادی خود را حضوراً " با مدرسان خود در میان گذاشته و ضمن برخورداری از راهنماییها و انتقادات اصولی و سازنده آنان، در تجارب آموزشی ایشان نیز شریک بشوند. واضح است که تجارب آموزشی مدرسان تربیت معلم و امکانات مرکز تربیت معلم - هر چند عالی و بی نقص باشد پاسخگوی تمام سئوالات و مشکلات معلمان آینده نخواهد بود.

حداکثر سعی و تلاش مرکز تربیت معلم آنست که دانشجوی - معلم را طوری تربیت کند که بطور نسبی خودکفا شده ، بتواند هنگام روبروشدن با مشکلات در موقعیتهای واقعی محیط آموزشی سخما " با مشکلات دست و پنجه نرم کرده و آن مشکلات را در حد توانائی خود متناسب با موقعیت مکانی محیط آموزشی خود حل نماید . برای رسیدن به خودکفا بی در حل مسائل و مشکلات آموزشی و اتخاذ تصمیمات صحیح آموزشی

برنامه کارورزی دانشجویان معلمان در سال دوم تحصیل به شیوه هائی اجرا خواهد شد تا ضمن يك سال کارورزی - (هر هفته دو روز و در مجموع ۱۲ ساعت) با سیمای واقعی یکی از مدارس استثنائی به معنی وسیع کلمه آشنا گشته و از نزدیک شیوه های برخورد کارکنان مدرسه باهمدیگر، برخورد آنان با دانش آموزان ، نحوه ارتباط مدرسه با اولیا ، دانش آموزان ، نحوه تدریس و اداره کلاس توسط معلم ... را مورد مشاهده و مطالعه قرار داده و بطور مستقیم با بخشی از مسایل آموزشی موجود در مدرسه آشنا شوند .

ضمن این آشنائی و برخورد مستقیم با مسایل و مشکلات سعی می شود که با کمک و سرپرستی مدرسان و برخورداری از کمک فکری و تجربی معلمان محل کارورزی ، دانشجویان معلمان معلومات و دانش نظری خود را به کار گرفته و شیوه های صحیح استفاده عملی از معلومات و دانسته های خود را فرا گیرد . بطوریکه در پایان يك سال کارورزی بتواند مستقلاً " و بدون کمک و با حضور دیگران مسئولیت کنترل ، هدایت و آموزش و - پرورش دانش آموزان استثنائی يك کلاس را در حد قابل قبول بعهده گرفته و به ایفای نقش واقعی خود یعنی معلمی بپردازد .

مجریان برنامه کارورزی و وظایف آنها :

مجریان برنامه کارورزی عبارتند از :

- ۱- مدرس راهنما
- ۲- معلم راهنما
- ۳- دانشجو - معلم (کارورز)
- ۴- مدیر یا معاونین - مدرسه

وظایف مدرس راهنما :

مدرس راهنمای کارورزی هر رشته تحصیلی در مرکز تربیت معلم استثنائی از مدرسان رسمی است که به تدریس دروس اختصاصی و تربیتی آن رشته اشتغال داشته و در رشته های روانشناسی ، علوم تربیتی و یسا آموزش و پرورش نیز دارای دانش و تجربه می باشد .

مهمترین وظایف مدرس راهنما عبارتند از :

- ۱- آشنا ساختن کارورزان با هدفهای برنامه کارورزی
- ۲- تدریس مباحث نظری مشاهده و گزارش نویسی به دانشجویان - معلمان
- ۳- انتخاب مدارس محل کارورزی با همکاری کارشناسی کودکان استثنائی آموزش و پرورش و ایجاد نگرش مثبت در آن واحد از جهت اجرای برنامه کارورزی
- ۴- تقسیم کارورزان در مدارس انتخاب شده
- ۵- آشنا ساختن کارورزان با کارکنان مدرسه و ایجاد جو همکاری و صمیمیت بین کارورزان و کارکنان مدرسه
- ۶- پیگیری فعالیتهای تعیین شده جهت برنامه کارورزی بطور مرتب و دقیق

- ۷- تشکیل جلسات گروهی با دانشجو- معلمان و بررسی مشکلات و مسایل برنامه کارورزی (در ماه اول هر هفته يك جلسه بصورت جمعی و جلسات انفرادی در صورت ضرورت) و در مراحل بعدی عنداللزوم .
- بازدید از مدارس حوزه کار خود بطور مداوم و برطرف کردن مشکلات آموزشی کارورزان در محل .
 - مطالعه و بررسی کلیه گزارشهای تنظیم شده توسط کارورزان و ارائه راهنمائیهای لازم .
 - مطالعه و بررسی کلیه طرح درسهای روزانه کارورزان و ارائه راهنمائیهای لازم .
 - کمک به کارورزان در تدوین برنامه تدریس مستقل خود .
 - تنظیم برنامه جهت حضور در کلاس یا محیط آموزشی به منظور ارزیابی از شیوه تدریس و کنترل دانش آموزان بوسیله دانشجو - معلمان .
 - ارزیابی تدریس مستقل کارورزان .
 - تلاش جهت ازمیان بردن نگرش های منفی نظیر روحیه بازرسی و بازخواست در ارتباط میان دانشجو - معلمان و مدرسه محل کارورزی با همکاری و همیاری کارشناسی کودکان استثنائی .
 - تلاش جهت ایجاد نگرش مثبت در دانشجو - معلمان در مورد مسئولیت معلم راهنما و مدیر مدرسه محل کارورزی در امر ارزیابی فعالیت های آنان .
 - ارزیابی کلی از فعالیت های سالبانه کارورزان و درج نتایج آن در لیست نمرات امتحانی مربوطه .
 - همکاری و همفکری دائم با استاد کارورزی مرکز و سایر مدرسان راهنما به منظور تبادل اطلاعات و تلاش در جهت بالا بردن کیفیت برنامه کارورزان .
 - همکاری و همفکری دائم با مدیران و کارکنان مدرسه در جهت بهبود برنامه کارورزی .
 - ارائه نظرات و پیشنهادات سازنده و اصولی خود در مورد برنامه کارورزی در پایان سال به مرکز تربیت معلم استثنائی .

تعداد دانشجویان هر مدرس راهنما :

برای آنکه مدرس راهنما بتواند وظایف تعیین شده در برنامه کارورزی را بنحوی مطلوب انجام بدهد با توجه به اینکه وضع جغرافیائی مدارس کیفیت کار و وسعت فعالیتهای کارورزی در مقایسه با تربیت معلم عادی از ویژگی خاصی برخوردار است .

تعداد دانشجویان کارورز برای هر مدرس نباید از ۱۵ نفر بیشتر باشد .

وظایف معلم راهنما :

در این برنامه به معلم کلاسی که کارورز در آن به انجام فعالیتهای کارورزی اشتغال می یابد معلم را هما می گوئیم . معلم - راهنما در جریان کارورزی نقشی اساسی به عهده دارد . وی سرمشق رفتاری و عملی

برای دانشجویان کارورزی بوده و به عنوان الگو نمونه در تکوین مهارت‌های شغلی کارورزان جوان و خدمت به جامعه تربیت معلم کشور و وظیفه ای بسیار حساس و موثر را دارا می باشد. لذا حتی المقدور باید سعی شود افرادی بعنوان معلم راهنما برگزیده شوند که دارای تجربه و مهارت کافی در امر آموزش و پرورش باشند.

وظایف مهم معلم - راهنما در برنامه کارورزی بشرح زیر می باشد:

- فراهم ساختن موجبات آشنائی کارورزان با دانش آموزان کلاس ، برنامه ها و جریان آموزشی مدرسه .
 - پذیرش کارورز و ایجاد تسهیلات لازم جهت مشارکت وی در فعالیتهای آموزشی و پرورشی مدرسه .
 - سپردن بخشی از فعالیتهای آموزشی و پرورشی کلاس به کارورز در دوره شرکت در فعالیت های کلاس .
 - سپردن کلیه فعالیتهای آموزشی و پرورشی کلاس در دوره تدریس مستقل به کارورز انتظار می رود که همکاری دو جانبه و صمیمانه معلم راهنما و کارورز باعث افزایش سطح یادگیری دانش آموزان گردد .
 - دقت در فعالیتهای کارورز در جریان کارورزی وی و در میان گذاشتن نظرات و پیشنهادات خود با کارورز به منظور رفع اشکالات و نقایص مشاهده شده .
 - ارزشیابی از فعالیتهای کارورزان و تنظیم و تکمیل فرم مخصوص ارزشیابی فعالیت کارورز .
 - ارائه نظرات و پیشنهادات خود درباره مهارتها و تواناییهای کارورز به مدرس راهنما .
- وظایف دانشجو - معلم (کارورز) در برنامه کارورزی :

- حضور مرتب در کلاسهای نظری و بررسی مسایل و مشکلات کارورزی .
- حضور مرتب در مدرسه محل کارورزی و رعایت دقیق مقررات آن .
- داشتن رفتار و لباس مناسب با موازین اسلامی .
- امضا دفتر حضور و غیاب مدرسه .
- ایجاد رابطه دو ستانه و صمیمانه با کارکنان مدرسه .
- مشاهده مستقیم فعالیتهای آموزشی و پرورشی و نحوه تدریس در کلاسهای مختلف .
- شرکت در انجمنها و شوراهای مختلف مدرسه (حداقل یکبار) .
- مشاهده رفتار دانش آموزان در ساعات تفریح در محوطه مدرسه .
- ورود به کلاس همراه با معلم راهنما .
- توجه دقیق به نحوه کار و رفتار معلم در حین تدریس بنحوی که رفتار او در کلاس باعث حواس پرتی شاگردان و معلم نگردد .
- یادداشت نکات مهم و مثبت کلاس بطور خلاصه . این کار نباید بنحوی انجام گیرد که موجبات حواس پرتی معلم و شاگردان را فراهم سازد .

- طرح نکات مثبت کار معلم با وی در خارج از کلاس در صورت ضرورت (ولی از نکات منفی خودداری کند) .
- عدم دخالت در جریان آموزش و پرورش کلاس .

- طرح درسهای تهیه شده را قبل از کلاس در اختیار معلم - راهنما بگذارد .

- هر نوع فعالیت آموزشی و یا تربیتی مورد نظر را قبل از اجرا با معلم راهنما در میان نهاده و در صورت موافقت وی اجرا نماید .

- در صورت موافقت معلم راهنما از دانش آموزان ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عمل آورده و کلاً به مرا
ارزشیابی از تهیه سؤال تالیفی نتایج را مشخصاً انجام دهد و نتایج را در اختیار معلم راهنما قرار
دهد .

- فعالیت‌های تعیین شده در برنامه کارروزی را طبق برنامه و در موعد مقرر انجام و آنها را به اطلاع مدرس -
راهنما برساند .

- جهت تدریس مستقل خود با همکاری و موافقت معلم راهنما برنامه تنظیم نموده و متناسب با پیشرفت درسی
دانش آموزان طبق برنامه مستقلاً تدریس نماید .

بطور کلی دانشجو - معلم باید همیشه با آمادگی کامل طبق برنامه در ساعت مقرر در محل مدرسه حضور
یافته و ضمن رعایت مقررات مدرسه، بدون دخالت در مسایل انضباطی و تربیتی مدرسه، فعالیت‌های
تعیین شده در برنامه کارروزی را انجام دهد .

وظایف مدیر و معاونین مدرسه در برنامه کارروزی :

- همکاری مستقیم با مرکز تربیت معلم و مدرسین راهنما در اجرای فعالیت‌های کارروزی .

- آشنا نمودن کارروزان با سایر کارکنان مدرسه و ایجاد تسهیلات لازم جهت پیشبرد هدف‌های برنامه
کارروزی .

- معرفی معلمان راهنما به کارروزان .

- ثبت نام کارروزان در دفتر حضور و غیاب مدرسه و نظارت بر جریان حضور مرتب آنان در مدرسه .

- مطلع ساختن مدرس راهنما از وضع حضور و غیاب دانشجویان و نحوه رفتار و برخورد آنان با کارکنان و محیط
مدرسه .

- ارائه پیشنهادات و انتقادات اصولی و سازنده خود در رابطه با برنامه کارروزی به مدرس راهنما .

- تکمیل و تحویل فرم ارزشیابی فعالیت کارروزی و ارائه بموقع آن به مدرس راهنما .

انتخاب مدارس محل کارروزی :

برنامه کارروزی با همکاری و مسئولیت مستقیم مراکز تربیت معلم و اداره کل آموزش و پرورش

“
(کارشناسی) کودکان استثنائی (انجام می‌گیرد. مسئول مستقیم برنامه کارروزی در مرکز تربیت معلم با-
ستاد کارروزی (مدرسين - راهنما) و در آموزش و پرورش با مدارس استثنائی می‌باشد.
در شهریور ماه هر سال توسط مرکز تربیت معلم جلسه ای با حضور کارشناس مسئول کودکان استثنائی،
اعضای ستاد کارروزی، رئیس مرکز با معاون آموزش مرکز تشکیل می‌گردد.
در این جلسه يك شناخت کلی از برنامه و اهداف کارروزی و اهمیت آن در تربیت معلمان شایسته و کار
آمد مورد بحث قرار خواهد گرفت. همچنین وظایف و مسئولیت هائی که کارشناسی کودکان استثنائی و
مدرسان کارروزی در ارتباط با مسئله کارروزی بعهده دارند همراه با وظایف و مسئولیت‌های دانشجویان -
کارروزی بررسی خواهد شد. هدف از این نشست آن است که از طریق گفت و شنود راه برای پذیرش دانشجو
- کارروزی به مدارس هموارتر گردد.

در آغاز سال تحصیلی مدیران مدارس نیز طی جلسه ای که به دعوت مرکز تربیت معلم استثنائی تشکیل
می‌شود اطلاعات مورد نیاز تنظیم برنامه کارروزی را نظیر:
تعداد کلاسها، سطوح کلاسها، تعداد معلمین با ذکر میزان سابقه، معلومات و دوره های آمو زشی که هر
کدام طی کرده اند همراه با وضعیت کادر اداری مدرسه از نظر میزان تجربه و تخصص را در اختیار مرکز تربیت-
معلم استثنائی می‌گذارند. ستاد کارروزی هر مرکز با مطالعه این اطلاعات، مدارس مورد نیاز را به تعداد
دانشجویان کارروزی خود انتخاب نموده و ضمن تماس مجدد با کارشناس کودکان استثنائی ترتیب اعزام -
دانشجویان به مدارس محل کارروزی بطور رسمی داده خواهد شد.
در مواردی که امکان انتخاب و گزینش مدارس جهت کارروزی وجود داشته باشد، شرایط زیر می‌توانند
مورد توجه قرار گیرد.

۱- درصد بیشتری از کارکنان آموزشی مدرسه از تجربه کافی برخوردار باشند و دوره های تربیت معلم را دیده
باشند.

۲- مدرسه از امکانات کافی متناسب با رشته تحصیلی دانشجویان کارروزی برخوردار باشد.

۳- داشتن پایه های تحصیلی مختلف (بویژه پایه های آمادگی و اول).

۴- نزدیک بودن به محل تحصیل دانشجویان کارروزی.

مراحل اجرایی برنامه کارروزی :

جهت تحقق یافتن هدفهای کارروزی و ایجاد رابطه بین دروس نظری و کارمعلمی، هر هفته ۲ روز از برنامه
(۱۲ ساعت) آموزشی مرکز تربیت معلم استثنائی به امر کارروزی اختصاص می‌یابد. این برنامه در سال دوم
تربیت معلم بصورت يك جریان تدریجی و پیوسته از آغاز سال تحصیلی شروع شده و تا پایان سال تحصیلی

ادامه خواهد داشت • اجرای این برنامه دارای مراحل است که به ترتیب زیر به عمل در خواهد آمد :

مرحله اول : توجیه و آشنائی با برنامه •

الف : توجیه و آشنائی سازمانهای اجرایی •

ب : توجیه و آشنائی دانشجویان •

مرحله دوم : فعالیت های عملی •

الف : آشنائی با مدرسه •

ب : شرکت در فعالیتهای آموزشی کلاس •

ج : تدریس مستقل •

مرحله سوم : جمع بندی و نتیجه گیری از فعالیت های انجام شده •

الف : جلسات خصوصی •

ب : جلسات عمومی •

توضیح آنکه بین فعالیت های مختلف نام برده شده در مرحله دوم بخصوص قسمت ب و ج حداقل و مرز بندی مشخصی وجود ندارد و بهیچوجه نمی توان این فعالیت ها را از یکدیگر مجزا نمود • دانشجویی کارورز در اولین هفته ورود به مدرسه ضمن آنکه با مدرسه آشنا می شود، در جریان تدریس نیز کم و بیش شرکت می کند و هر هفته که می گذرد بر میزان شرکت و فعالیت او در امر آموزش و کنترل کلاس افزوده شده و تجارب بیشتری در این زمینه برای خود کسب خواهد نمود • بنابراین اگر چه مثلا " تدریس مستقل پس از انجام دوره تدریس غیر مستقل انجام می پذیرد ولی کارورز پس از رسیدن به دوره تدریس مستقل ممکن است در یک هفته بطور همزمان به مشاهده تدریس غیر مستقل و تدریس مستقل اشتغال ورزد •

در دنباله این مطلب به شرح هر یک از فعالیت های بالا می پردازیم :

مرحله اول : توجیه و آشنائی با برنامه •

مدت اجرا : حداکثر ۴ هفته •

الف : توجیه و آشنائی سازمانهای اجرایی •

هدف :

- ۱- تماس با کارشناس استثنائی آموزش و پرورش و مدارس و توضیح برنامه کارورزی و چگونگی اجرای آن •
- ۲- آشناساختن مدارس با وظایف و مسئولیت های مدرسه و کارورزان در قبال یکدیگر •

۲- انتخاب مدارس و جایگزینی دانشجویان *

همچنانکه قبلاً گفته شد بخشی از این فعالیت ها قبل از شروع سال تحصیلی انجام خواهند پذیرفت. در
مهرماه ضمن آشناساختن دانشجویان با جنبه های مختلف برنامه، مدارس محل کارورزی آنان انتخاب خواهد
شد.

ب : آمادگی و آشنائی دانشجویان *

هدف :

۱- آشناساختن کارورزان با جریان کلی کارورزی و کیفیت ارزیابی آن در طول برنامه *

۲- آشناساختن کارورزان با موقعیت جغرافیایی مدرسه محل کارورزی خود *

در این مرحله فلسفه و اهمیت برنامه کارورزی مورد بحث و بررسی قرار خواهد گرفت و سپس کارورزان با
مراحل اجرای برنامه، وظایف و مسئولیت های خویش در برابر مسایل آموزشی و اداری مدرسه، وظایف خویش
در برابر دانش آموزان مدرسه و شیوه های ارزشیابی از فعالیت ها و عملکردهای یکساله خود بطور مفصل آشنا
خواهند شد. در این مرحله همچنین مدرس راهنما برای دانشجویان خود مروری بر شیوه های مشاهده رفتار،
تهیه گزارش و نوشتن طرح درس خواهد کرد و اطلاعات لازم را در اختیار آنان قرار خواهد داد. در جریان این
فعالیت ها مدارس محل کارورزی نیز انتخاب شده و کارورزان پس از آشنائی با موقعیت جغرافیائی مدرسه
محل خدمت خویش، کار خود را بطور رسمی در مدارس آغاز می نمایند.

مرحله دوم : فعالیت های عملی *

این مرحله که خود از سه دوره : الف - آشنائی با مدرسه *

ب - شرکت در فعالیت های آموزشی و پرورشی *

ج - تدریس مستقل *

تشکیل شده است کلیه فعالیت های عملی دانشجویان در برنامه کارورزی را شامل می شود. طی دوروز-
۸ ساعت از برنامه کارورزی در این مرحله به فعالیت های کارورزی در مدرسه اختصاص داده می شود. چهار
ساعت دیگر برنامه به تشکیل جلسات گروهی، انفرادی و بایررسی مسایل و مشکلات کارورزی اختصاص داده
می شود. این جلسات هر هفته در مرکز تربیت معلم با شرکت مدرس راهنما و دانشجویان کلاس تشکیل
می گردد. در این قسمت به تشریح هر یک از دوره های بالا می پردازیم :

الف : آشنائی با مدرسه *

مدت اجرا : حداکثر ۲ هفته *

هدف :

- آشنائی با محیط فیزیکی ، عاطفی و اجتماعی مدرسه .
 - آشنائی با برنامه های عمومی و کلی مدرسه .
 - آشنائی با مقررات و آئین نامه های مدرسه .
- شرح فعالیتهای کارورزان در این دوره :

کارورزان طبق آنچه که در مرحله قبل آموخته اند کار خود را بطور رسمی در مدارس محل کارورزی شروع می کنند . نخستین وظیفه مدیر مدرسه یا معلم راهنما آنست که دانشجویان کارورز را با کلیه کارکنان مدرسه نظیر ، معاونین ، معلمین ، و مربیان پرورشی ، دفترداران ، مسئول کتابخانه ، مربی بهداشت و آشنا سازد . پس از معارفه و آشنائی با عوامل انسانی مدرسه ، کارورزان با موقعیت مکانی مدرسه ، فضای آموزشی مدرسه و کلاس ها ، وضع بهداشت ، وسایل تفریحی و پرورشی مدرسه ، آمار دانش آموزان کلاس های مختلف ، مقررات و قوانین مدرسه ، ساعات درس و ریز مواد درسی کلاسهای مختلف ، چگونگی استفاده از دینر کلاس و نمره گذاری در دفتر کلاس آشنا خواهند شد . دانشجویان کارورز همچنین با فعالیت های دیگر مدرسه نظیر انجمن اولیا و مربیان ، شورای معلمان ، انجمن های مختلف دانش آموزان و . . . آشنا شده و حتی المقدور در ضمن سال تحصیلی در هر یک از این فعالیت ها بطور فعال شرکت خواهند نمود .

ب - شرکت در فعالیتهای آموزشی و پرورش *

مدت اجرا : ۱۰ هفته *

هدف :

- مشاهده مستقیم رفتار دانش آموزان در محوطه مدرسه و زمین ورزش *
- مشاهده مستقیم فعالیت های آموزشی و پرورشی و نحوه تدریس و کلاس داری معلم - راهنما از طریق شرکت در کلاس درس *
- همکاری با معلم یا مربی بهداشت در جایگزینی صحیح دانش آموزان بر حسب مشکلات جسمانی نظیر بینائی و شنوائی *

- گرد آوری کتاب و وسایل کمک آموزشی لازم جهت تهیه طرح درس
- کمک به دانش آموزان در اجرای انتخابات شورای دانش آموزان
- کمک به دانش آموزان در تنظیم و اجرای فعالیتهای فوق برنامه
- کمک به دانش آموزان در تنظیم و اجرای برنامه های تعاونی

- آشنائی دانشجوی-معلمان با فعالیتهای آموزشی و پرورشی مدرسه و شرکت فعال در فعالیتهای همراه با معلم

راهنما

- تهیه طرح روزانه

- اجرای تدریس با حضور معلم راهنما

فعالیتهای این دوره را می توان به دو دسته تقسیم نمود:

۱- مشاهده جریان فعالیتهای آموزشی و پرورشی

۲- مشاهده و شرکت در فعالیتهای آموزشی و پرورشی

پس از معارفه و همزمان با انجام سایر فعالیت ها ، دانشجوی کارورز توسط رئیس یا معاون مدرسه

و با اجازه معلم کلاس به کلاسی که برای او در نظر گرفته شده است هدایت می شود و در عقب کلاس

می نشیند و به مشاهده وضعیت فیزیکی کلاس (نور ، حرارت ، وضع میز و نیمکت و تناسب آن ها با کلاس

دانش آموزان کلاس ، نحوه چیدن میز و نیمکت و رعایت فاصله دانش آموزان با تابلو ، تناسب فضای

کلاس با تعداد دانش آموزان و) و وضعیت آموزشی کلاس می پردازد . وضعیت آموزشی کلاس می تواند

از چند جهت مورد مشاهده قرار گیرد .

۱- از نظر کار معلم : چگونگی ورود او به کلاس ، توجه به حضور و غیاب دانش آموزان ، نحوه زمینه سازی

و شروع درس ، داشتن طرح درس ، بررسی تکالیف و پرسش در مورد درس گذشته ، رفع اشکال دانش آموزان

رابطه درس گذشته با درس جدید ، بیان هدفهای درس ، چگونگی ارائه مطلب ، تسلط بر جریان آموزش و

کلاس ، استفاده از روشهای مختلف تدریس متناسب با هدفهای درس ، بهره گیری از مواد آموزشی ، نحوه

تشویق و تنبیه ، چگونگی کنترل و اداره کلاس ، جمع بندی از مطالب ارائه شده ، تعیین تکلیف و

۲- از نظر کار دانش آموزان در کلاس : حضور به موقع در کلاس ، آمادگی جهت یادگیری ، نحوه برخورد با

یکدیگر ، حفظ نظم در کلاس ، شرکت فعال در جریان آموزش ، توجه به سوءالات مطرح شده در کلاس

نحوه یا سخگوشی به سوءالات و

یکی دیگر از فعالیتهای مفید در این دوره آن است که دانشجوی معلم با همکاری معلم راهنما یکی از

دانش آموزان مدرسه را که دارای مشکل (از قبیل مشکل درسی یا رفتاری) می باشد انتخاب نموده و به صورت پیکر در رابطه با مشکل شاگرد اطلاعات مناسب و دقیق جمع آوری نماید . از طریق اطلاعات مناسب جمع آوری شده دانشجو معلم می تواند علت یا علل بروز رفتار مشکل در شاگرد را تشخیص داده و متناسب با دانش و تجربه خویش شیوه یا شیوه های مناسب جهت جلوگیری از بروز رفتار مشکل را پیشنهاد نموده و یکسار کند . (مورد پژوهش موضوع گزارش شماره ۴) . بطور کلی کارورز در این قسمت از فعالیت های خود و قسمت های بعدی برنامه ، کارورزی متناسب با نظرات و ابتکارات خود مسایل مختلف تربیتی و آموزشی در محیط آموزش (کلاس و حیاط مدرسه) را مورد مشاهده قرار داده و از آنچه که مفید و جالب می بیند یادداشت بر می دارد . در زیر توجه کارورزان را به نکاتی که ممکن است ارزش مشاهده و یادداشت برداری داشته باشند جلب می نمایم . لازم به یادآوری است که نکات ذکر شده به منظور توجه دادن و اطلاق کارورز از موارد مشاهده تنظیم شده و بهیچوجه نیاز نیست که کارورزان کلیه نکات مزبور و یا فقط این نکات را مورد مشاهده قرار دهند .

نکات احتمالی مورد مشاهده :

الف - محیط فیزیکی مدرسه .

- فضای آموزشی مدرسه .

- تعداد شاگردان مدرسه - تعداد شاگردان در پایه های مختلف - تعداد شاگردان در هر کلاس .

- مدرسه دارای کتابخانه می باشد یا خیر؟ کیفیت کتابخانه و چگونگی استفاده دانش آموزان از کتابخانه .

- مدرسه دارای نمازخانه می باشد یا خیر؟ در صورت وجود چگونگی استفاده از آن .

- مدرسه دارای آزمایشگاه هست یا خیر؟ در صورت موجود بودن نحوه استفاده از آن .

- وضع کلاسها از نظر محل نصب تخته، میزان نور، حرارت و فضای آموزشی کلاس .

- تناسب میز و صندلی شاگردان با سن و تعداد شاگردان .

- امکانات ورزشی مدرسه .

- تعداد آبخوری در مدرسه به نسبت تعداد دانش آموزان .

- تعداد توالتها، دستشویی ها، نظافت آنها .

- نظافت کلاسها، حیاط مدرسه .

ب - عوامل انسانی :

- نحوه برخورد مدیر مدرسه با کادر آموزشی، اداری، دانش آموزان و اولیا، دانش آموزان .

- نحوه برخورد معاونین مدرسه با کادر اداری، آموزشی، دانش آموزان و اولیا، دانش آموزان .

- نحوه برخورد معلمان مدرسه با کادر اداری، سایر کارکنان آموزشی، دانش آموزان و اولیا، دانش آموزان .

- چگونگی برنامه ریزی و کار بر بیان پرورشی
- چگونگی فعالیت‌های ورزشی مربی ورزش
- چگونگی رفتار خدمتگاران با دانش آموزان
- ج - وضعیت آموزشی :
- چگونگی برخورد معلم در بدو ورود به کلاس
- نحوه حضور و غیاب در کلاس
- وضعیت لباس معلم از نظر موازین اسلامی ، نظافت ، راحتی ، حرکت در کلاس
- نحوه عکس العمل معلم در برخورد با رفتار دانش آموز
- روشهای تدریس مورد استفاده معلم ، مناسب بودن روش تدریس با موقعیت آموزشی
- معلم طرح درس در اختیار داشت ؟ بدون طرح درس ولی با طرح مناسب و از پیش در ذهن تهیه شده تدریس می کرد ؟ هیچکدام از دو مورد بالا
- چگونگی تن صدا و قدرت بیان معلم
- نحوه حرکت معلم در کلاس
- چگونگی استفاده معلم از وسایل کمک آموزشی (مواد آموزشی) در تدریس
- رعایت اصول و موازین اخلاق اسلامی
- نحوه استفاده معلم از زمینه سازی و شروع
- چگونگی ایجاد انگیزه در توجه کردن دانش آموزان به موضوع درس
- چگونگی نگاه معلم به دانش آموزان
- نحوه استفاده معلم از مهارتهای غیر گفتاری

در تکمیل فعالیت‌های قبل دانشجو معلم ضمن انجام فعالیت‌های نامبرده که در بخش مشاهده ، همانند یک دستیار معلم - راهنما را در انجام امور کلاس یاری می دهد . این همکاری ها با بصورت همکاری مسبق با معلم - راهنما خواهد بود و یا به صورت کمک به دانش آموزان کلاس ، در این بخش از برنامه کارورزی - دانشجو - معلم سعی می کند دانش و تجارب خود را در زمینه کلاس داری و تدریس بتدریج بطور عملی بکار گیرد . برای حصول به این مقصود ضمن شرکت در کلاس ، متناسب با برنامه روزانه مدرسه برای درس آن روز کلاس طرح درس تهیه می کند و وسایل کمک آموزشی مناسب را فراهم ساخته و در اختیار معلم راهنما می گذارد ، همچنین درس مربوطه را با توجه به چند صفحه قبل و بعد از آن مطالعه کرده و با اجازه معلم - راهنما بخشی از فعالیت‌های کلاس نظیر پرسش از درس قبل ، بررسی تکالیف ، حل مسائل ، انجام آزمایش ، توضیح مجدد درس و ... را در حضور معلم راهنما انجام می دهد و در صورت آمادگی طبق برنامه ، قبلی در حضور

- معلم - راهنما اداره يك جلسه درس را بعهده می‌گیرد .
- حضور معلم - راهنما در کلاس هنگام تدریس دانشجو - معلم بدلیل زیر مفید و ضروری می‌باشد .
- حضور معلم - راهنما احساس مسئولیت بیشتری در دانشجو - معلم ایجاد می‌کند .
- معلم راهنما با حضور خود در کلاس بر جریان آموزش نظارت می‌کند و می‌تواند در صورت نیاز نقاط ضعف و نارسائی‌های تدریس دانشجو - معلم را با رعایت شخصیت کارورز در فرصت مناسب بر طرف سازد .
- حضور معلم راهنما در کلاس به دانش آموزان آرامش خاطر بیشتری می‌دهد و دانش آموزان خود را با دانشجو معلم بیگانه نخواهند پنداشت .
- مسلماً " در تمام موارد حضور معلم - راهنما جنبه ، ارشاد و راهنمایی خواهد داشت و در جریانی کار دانشجو - معلم دخالت مستقیم و یا احیاناً " توهین آمیز نخواهد نمود .
- علاوه بر فعالیتهای ذکر شده ، دانشجو - معلم می‌تواند معلم راهنما را در زمینه‌های زیر نیز یاری دهد :
- همکاری در برگزاری امتحانات نمونه
- همکاری در حل پاره‌ای مسائل انضباطی .
- همکاری در ثبت نمرات دانش آموزان در دفتر کلاس یا لیست امتحانات
- همکاری در ایجاد و برقراری ارتباط با اولیا ، دانش آموزانی که به مدرسه دعوت می‌شوند .
- همکاری در انجام فعالیتهای پرورشی .
- همکاری در برگزاری مسابقات ورزشی .
- در رابطه با کمک به دانش آموزان کلاس ، دانشجو - معلم می‌تواند فعالیتهای زیر را انجام دهد :
- تصحیح تکالیف دانش آموزان و گزارش نکات ضعیف هر يك از آنان به معلم - راهنما
- تکرار و توضیح درس پس از تدریس معلم برای دانش آموزان ضعیف .
- تدریس انفرادی به دانش آموزانی که در کلاس غیبت داشته و یا از نظر درس ضعیف هستند .
- اصلاح حرکات بدنی دانش آموزان و کمک به آنان در انجام صحیح حرکات ورزشی .
- داستان گوئی برای دانش آموزان .
- گوش دادن به نحوه ، خواندن دانش آموزان و اصلاح نواقص کار آنان .
- کمک به دانش آموزان در نگارش صحیح را رعایت قواعد دستوری و نقطه گذاری در نوشته‌های خود .
- در طول اجرای این دوره و حتی دوره بعد از این (تدریس مستقل) دانشجو - معلم باید يك مشاهده مکرر با هدف فعال و جدی بوده و بدنبال دیدن و درك نکات مثبت و منفی فعالیتهای جاری مدرسه باشد از این طریق وی نسبت به جریانات کلی تعلیم و تربیت يك دید نسبتاً وسیع کسب خواهد نمود و - می‌تواند نحوه ، کاربرد تئوریهای تربیتی را در عمل مورد مشاهده قرار دهد .

ج : تدریس مستقل

مدت اجرا : این دوره بدنبال فعالیتهای دوره قبل (شرکت در فعالیتهای آموزشی و پرورشی) شروع شده و تا پایان فعالیتهای آموزشی مدرسه محل کارورزی (حدوداً " اوایل خرداد ماه) ادامه خواهد یافت .

هدف :

- تدریس عمومی برای تمام دانش آموزان کلاس توسط دانشجو - معلم با حضور معلم - راهنما
- تدریس عمومی برای تمام دانش آموزان کلاس توسط دانشجو - بدون حضور معلم - راهنما
- برخورد مستقیم و مستقل با موقعیت حقیقی کلاس درس و اتخاذ تدابیر لازم آموزشی و تربیتی .
- مدیریت و رهبری صحیح کلاس .

بمنظور دست یابی به هدفهای تعیین شده هر یک از کارورزان باید برنامه و ساعات تدریس مستقل ویا مشارکت در سایر فعالیتهای آموزشی و پرورشی خود را در این دوره باندرجه به جریان آموزشی کلاس مربوطه و توالی منظم مطالب درس با کمک و مشورت معلم راهنما برای روز و ساعات معین تنظیم کرده ، بـك نسخه از آنرا به مدرس راهنما ارائه کند . این برنامه باید طوری تنظیم شود که هر کارورز حتی المقدور ۴ - ساعت از ۸ ساعت برنامه هفتگی کارورزی در مدرسه را به تدریس مستقل (۱) اختصاص دهد .

قبل از هر برنامه تدریس دانشجو - معلم موظف است که کلیه فعالیتهای مربوط به تدریس از قبیل : تعیین موضوع مورد تدریس و هدفهای آموزشی آن ، تهیه مواد آموزشی لازم ، انتخاب روش تدریس متناسب با موضوع ، پیش بینی سوءالات مربوط به درس قبل ، نحوه ارائه مطلب ، نحوه شرکت دادن دانش آموزان در جریان فعالیتهای آموزشی کلاس ، نحوه ارزیابی پایانی از مطلب تدریس شده ، و را در طرح درس خود مشخص نموده و در روز و ساعات معین با اطلاع و موافقت معلم - راهنما طرح درس مربوطه را به اجرا در آورد . بـك نسخه از طرح درس های روزانه در دوره تدریس مستقل جهت اطلاع معلم راهنما از جریان تدریس و آموزش در کلاس در اختیار وی قرار خواهد گرفت .

(۱) تا زمانی که از توانائی و کارآیی دانشجو - معلم در اداره کلاس و تدریس مطالب درس اطمینان حاصل نشده باشد ، حضور معلم راهنما در هنگام تدریس ضروری می باشد .

دانشجو در پایان یکی از جلسات تدریس مستقل خود، نحوه تدریس و آموزش خود را با توجه به طرح درس تهیه شده مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد. نتیجه بررسی خود در باره طرح پیش بینی شده جهت آموزش يك جلسه درس و آنچه که در کلاس بطور عملی پیاده نموده است بصورت کتبی همراه با طرح درس (طرح درس شماره ۲) به مدرس راهنما تحویل می‌دهد.

مدرس راهنما نیز در دوره تدریس مستقل حداقل یکبار به منظور ارزیابی تدریس کارورز در کلاس درس دانشجو حضور خواهد یافت. در این جلسه مدرس راهنما با در دست داشتن طرح درس روزانه کارورز، ضمن مشاهده دقیق فعالیتهای دانشجو براساس مواردی که در فرم شماره ۶ آمده است عملکرد کارورز را مورد ارزیابی قرار می‌دهد.

پس از پایان هر يك از جلسات با معلم راهنما و یا مدرس راهنما، از یکطرف ضمن بازگو کردن نتایج و نکات مثبت کار دانشجو به تقویت این رفتارها پرداخته و از طرف دیگر به تضعیف و خاموش ساختن نکات منفی و ضعیف رفتارهای احتمالی وی در جریان تدریس خواهد پرداخت.

همچنانکه قبلاً گفته شد، پس از اطمینان از کارآئی و توانائی کارورز در اداره و آموزش دانش آموزان، تدریس وی بدون حضور معلم راهنما صورت خواهد گرفت، عدم حضور معلم راهنما باعث می‌شود که کارورز در کنترل و هدایت دانش آموزان خود آزادی عمل بیشتر، احساس نماید.

بخاطر کنترل و هدایت دانش آموزان و ارائه مطالب احساس غرور و شخصیت بیشتری می‌نماید.

خود را در محیطی کاملاً طبیعی احساس نموده و از این رو قدرت خلاقیت و ابتکاری در امر کنترل، هدایت و ارائه مطالب بیشتر مشخص گردد.

از نزدیک با مسائل و مشکلات کار آینده خود آشنا شده و قبل از شروع کار معلمی تا سر حد امکان در زمینه رفع آن مشکلات برآید.

کارورز در طول برنامه تدریس مستقل کوشش می‌کند تا با آزادی عمل بیشتر و به مدد قدرت خلاقیت و ابتکار خود، تئوریهای تربیتی آموخته شده را در میدان عمل بکار گیرد. این آزادی عمل در میدان تجربه به دانشجو معلم امکان می‌دهد تا کلیه فعالیت های آموزشی و پژوهشی، مرکز تربیت معلم را به صحنه عمل آورده و بدین ترتیب موقعیت بسیار مناسبی جهت شناخت بازده فعالیتهای تربیتی و ارزیابی آنها فراهم نماید. در این دوره تدریس مستقل - دانشجو معلم فرصت خواهد یافت تا در شناخت موقعیت های معلمی و ارزیابی کار خود موفقیت های چشم گیری کسب نماید. خود سنجی یا خود ارزیابی دانشجو - معلم در این دوره به وی فرصت می‌دهد تا خود را بیش از پیش برای وظیفه مهم و مقدسی که در پیش دارد آماده سازد. فعالیتهای این دوره همچنین فرصتی است برای ارزیابی کار مرکز تربیت معلم و شناخت نکات قوت و ضعف برنامه های آموزشی این مرکز شناخت این نکات به برنامه ریزان و مسئولان تربیت معلم کشور امکان خواهد داد تا در

برنامه‌های آموزشی و پرورشی مرکز تربیت‌معلم و نحوه، اجرای آنها بطور مطلوب تجدید نظر نموده و از این طریق سال به سال به تحقق آرمانهای تربیت معلم، پرورش معلمان شایسته‌تر نزدیکتر گردد.

مرحله سوم - جمع بندی و نتیجه گیری از فعالیتهای انجام شده

علاوه بر فعالیتهای انجام شده در طول ۲ ساعت، برنامه هفتگی جهت طرح و بررسی مسائل مربوط به کارورزی دانشجویان در مدارس محل کارورزی، پس از تعطیل شدن فعالیتهای آموزش مدارس در صورتیکه فعالیتهای آموزشی مراکز تربیت معلم هنوز ادامه داشته باشد، تمام برنامه ۱۰ ساعت کارورزی در محل مرکز تربیت معلم به مسائل و مشکلات کارورزی بطور خصوصی و با عمومی اختصاص داده خواهد شد.

زمان اجراء: در صورت امکان حدوداً " از اوایل خرداد ماه تا پایان دوره آموزش مراکز تربیت معلم

- بحث و بررسی مسائل کلی و عمومی برنامه کارورزی
 - بحث و بررسی در مورد نحوه اجرای برنامه کارورزی
 - بحث و بررسی در مورد نحوه همکاری مدارس محل کارورزی و ارائه پیشنهادات لازم جهت برقراری ارتباط مفیدتر و موثرتر
 - بحث و بررسی در مورد نحوه فعالیتهای دانشجویان بطور عمومی
 - گفتگو و تبادل نظر با دانشجویان دارای مشکل بصورت خصوصی و انفرادی
 - پاسخگویی به سوالات، انتقادات و نظرات دانشجویان کارورز در رابطه با تدریس، کلاسهای و..... بصورت خصوصی یا عمومی
 - جمع بندی و ارزیابی از فعالیتهای یکساله برنامه کارورزی توسط دانشجویان کارورز
 - جمع بندی و ارزیابی از فعالیتهای یکساله برنامه کارورزی توسط مدرس راهنما
- پس از خاتمه فعالیتهای آموزشی مدرسه بقیه وقت برنامه کارورزی در محل مرکز تربیت معلم صرف بررسی مسائل و مشکلات مختلف دانشجویان می‌شود در این برنامه‌ها دانشجویان کارورز آنچه را که در طول یکسال آموخته و تجربه کرده‌اند در حضور مدرس راهنما به کلاس ارائه نموده و به بررسی و تجزیه و تحلیل عملکردهای یکساله خود خواهند پرداخت
- بطور کلی این مدت فرصت خوبی جهت نقد و بررسی طرح کارورزی، نحوه، اجرای آن، ارتباط مراکز تربیت معلم با مدارس استثنایی، بررسی نحوه، همکاری مسئولان اجرائی آموزش و پرورش استثنایی با مرکز تربیت‌معلم و نحوه، همکاری معلمان راهنما با دانشجویان و بالاخره میزان کارآیی دروس آموخته شده در تربیت معلم در عمل و تدریس و کلاسهای می‌باشد
- در این مدت مدرس راهنما علاوه بر راهنمایی عمومی و کلی دانشجویان در زمینه برطرف کردن ضعفها

و نارسائیهای آنان، با آن دسته از دانشجویانی که در جریان کار روزی دارای مشکل بوده‌اند بطور خصوصی صحبت نموده و راهنماییهای لازم را بعمل خواهد آورد.

تنظیم گزارش و تهیه طرح درس

در طول دوره کارورزی هر يك از دانشجو-معلمان ۳ طرح درس، ۴ گزارش براساس آنچه که در فرم شماره آمده است تهیه نموده و جهت اصلاح و ارزشیابی به مدرس راهنمای خود تحویل می‌دهد مدرس راهنما پس از مطالعه و بررسی دقیق هر يك از آنها دانشجو-معلم را در جریان پیشنهادات سازنده و اصلاحی خود قرار می‌دهد. گزارش شماره ۱ (گزارش فیزیکی و انسانی).

دانشجو در محل اولیه کارورزی خود (حدوداً اواخر آبانماه) يك گزارش کلی از وضعیت عمومی محیط فیزیکی مدرسه و فضای عاطفی- انسانی حاکم بر روابط متقابل بین کارکنان مدرسه و دانش آموزان را همراه با برداشت های تخصصی خویش از مشاهدات کلاس درس و رفتار دانش آموزان تهیه و به مدرس راهنما ارائه می‌دهد در این گزارش دانشجو باید به نکات مثبت و منفی کار عمومی کلاس از لحاظ معلم و دانش آموز توجه نموده و پیشنهادات عملی و منطقی خود را بیان دارد. در ضمن این گزارش دانشجو می‌تواند خلاصه‌ای از آنچه را که در دوره مشاهده انجام داده است فهرست وار بیان کند. هر گروه دانشجویانی که با هم در يك مدرسه کارورزی انجام می‌دهند با موافقت و صلاح دید مدرس راهنما می‌توانند این گزارش را بصورت گروهی و مشترکاً تهیه کنند بدیهی است که در این صورت مدرس راهنما انتظار تهیه گزارشی جامع تر و کاملتر را از گروه دارد.

گزارش شماره ۲ (گزارشهای ارزشیابی)

در اجرای این وظیفه هر دانشجو معلم مختار است یکی از ۲ گزارش زیر را تهیه و تا اواخر اسفندماه به مدرس راهنما تحویل دهد.

الف- گزارش ارزشیابی از امتحانات

ب- گزارش ارزشیابی از کار معلم

الف- گزارش ارزشیابی از امتحانات: دانشجو- معلم با برخورداری از دانش و اندوخته‌های عملی خویش در دروس شیوه‌های ارزشیابی و سنجش و اندازه گیری، سوءالات امتحانی (مثلاً سه ماهه اول یا دوم) یکی از دروس تدریس شده توسط معلم راهنما را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و نظرات و پیشنهادات خود را در رابطه با امتحان و نتایج آن بصورت يك گزارش به مدرس راهنما تحویل خواهد داد گزارش امتحانی می‌تواند شامل موارد زیر باشد:

- ارتباط و هماهنگی سوءالات امتحانی با هدفها و محتوای تدریس

- روشنی متن سوءالات با توجه به معلومات و توانائی ذهنی دانش آموزان

- هماهنگی سوءالات امتحانی با سطوح مختلف برآیندهای یادگیری
- ارتباط منطقی موجود بین دارم هر سوءال و سطح دشواری آن
- ارتباط منطقی موجود بین سطح دشواری و تعداد سوءالات با وقت امتحان
- میزان عملکرد کلاس در امتحان (میانگین کلاس)
- میزان عملکرد کلاس هر يك از سوءالات امتحان
- میزان عملکرد هر دانش آموز در امتحان (نمره دانش آموز)
- نتیجه گیری از نتایج امتحان
- ارائه پیشنهادات اصلاحی و سازنده بر اساس نتایج بدست آمده در جهت رفع مشکل یا مشکلات
- دانش آموزان از یکسو و معلم از، جهت تدریس مطالب امتحان از سوی دیگر
- ب- گزارش ارزشیابی از کار معلم:
 - دانشجو معلم می تواند دشمن مشاهده دقیق و منظم فعالیت های انجام شده توسط معلم را هدایت
 - در یکی از جلسات تدریس وی بر اساس آموخته های خود در درس کلیات و روش های تدریس ، اصول آموزش و پرورش کودکان استثنائی ، اخلاق اسلامی و تعلیم اسلامی و ... به بررسی ارزشیابی
 - کارهای انجام شده در آن جلسه پیرامون دوسیس حاصل مشاهدات خود را توجه به فرم گزارش نویسی تنظیم و تا آخر اسفندماه به مدرس راهنما تحویل دهد این گزارش می تواند شامل موارد زیر باشد:
 - وجود طرح درس مشخص، کتبی و یاددهنی در جریان فعالیت های آموزشی انجام شده توسط معلم
 - در آن جلسه
 - ارزشیابی تشخیصی به کمک پرسش و بررسی تکالیف و سنجش پیشرفت های دانش آموزان
 - زمینه سازی مناسب جهت تدریس
 - فعالیت های چیرانی از قبیل مرور درس گذشته و یا حل تمرین های مناسب
 - رعایت نظم و ارتباط بین مطالب
 - چگونگی برقراری ارتباط با دانش آموزان استثنائی
 - استفاده از وسایل آموزشی و کمک آموزشی مناسب
 - استفاده از اصل تشویق و تنبیه (تقویت و خاموشی)
 - میزان ثبات عاطفی در برخورد با مسائل
 - میزان تحرك و جدیت
 - توجه به دانش آموزان و شکیبائی در رفتار با کودک استثنائی

- ایجاد نوآوری و خلاقیت در روش و نحوه، ارائه مطالب

- توانایی کنترل و اداره کلاس

- سازماندهی فعالیتهای فردی و گروهی دانش آموزان

- جمع بندی و نتیجه گیری در پایان تدریس

- سازماندهی فعالیتهای تکمیلی خارج از کلاس مانند تعیین تکالیف، تمرین مطالب و...

گزارش شماره ۳ (گزارش پایانی)

در پایان دوره یکساله کارورزی هر یک از دانشجویان نقطه نظرات خود را در مورد برنامه کارورزی و اثرات مثبت و منفی آن، وضعیت کلی آموزش و پرورش مدرسه محل کارورزی خود همراه با پیشنهادات سازنده و منطقی خویش در جهت اصلاح و هر چه بیشتر مفید و موثر نمودن برنامه کارورزی طی یک گزارش جامع حداکثر تا پایان اردیبهشت ماه به مدرس راهنما تحویل خواهند نمود.

در پایان سال تحصیلی مدرس راهنما با استفاده از نظرات دانشجویان در این گزارش و با توجه به کلیه فعالیتهای و بحثهای انجام شده در جریان کارورزی به جمع بندی فعالیتهای و یافتههای برنامه پرداخته و نتیجه یکسال فعالیت دانشجویان در مدارس محل کارورزی را همبسته با پیشنهادات اصلاحی خود به مرکز تربیت معلم ارائه خواهند نمود.

گزارش مربوط به مورد پژوهی (Case Study):

کودکان و دانش آموزان استثنایی هر یک دارای مشکلات، ناراسائیا و نقائص ویژه ای هستند که آنان را در استفاده از آموزش کودکان و دانش آموزان عادی عاجز و ناتوان می سازد به همین جهت بر اساس نوع و میزان ناراسائی نیاز مندی به آموزش خاص کودکان استثنایی می باشند. معلم برای اینکه بتواند از برنامه سه روش آموزشی متناسب با شرایط ذهنی، بدنی و عاطفی دانش آموزان استفاده کند نخست باید در مورد علائق، نیازها، قابلیتها و تواناییهای آنان شناخت و آگاهی نسبی پیدا کند. در جهت کسب دانش و بینش در مورد ویژگیها و خصوصیات مختلف دانش آموزان استثنایی.

معلم باید از روشها و تکنیکهای شناخت بویژه مشاهده، مصاحبه، پرسشنامه و آزمون و شرایط استفاده و نقاط ضعف و قوت آنها آگاه باشد.

دانشجو - معلم نامر حله کارورزی با روشها و ابزارهای شناخت در دروسی مانند بازی و دید و گزارش نویسی، شناخت کودکان استثنایی، روشهای مشاوره و غیره آشنائی نسبی کسب کرده اند ولی تاکنون به شکل واقعی و عینی امکان بررسی و مطالعه خصوصیات مختلف و شناخت دانش آموزان را نیافته اند. مورد پژوهی اقدامی است که در جریان برنامه کارورزی فرصت مطالعه حداقل یک نفر دانش آموز استثنایی را که دارای مشکل و ناراسائی ویژه ای است برای دانشجو - معلم فراهم می کند.

دانشجو معلم بمنظور تهیه گزارش مربوط به مورد پژوهی می بایست در ابتدای برنامه کارورزی در مدرسه محل کارورزی خود یک نفر از دانش آموزان را که ظاهرا " دارای نوعی مشکل رفتاری و یا تحصیلی بارز و ویژه است انتخاب کند و سپس از مجاری پژوهشهای مختلف ممکن اقدام به گردآوری اطلاعات عینی در مورد خصوصیات

مختلف وی بنماید. ویس از گذراندن مراحل کسب اطلاعات، و تلخیص و جمع‌بندی آنها داده‌های حاصل را تجزیه و تحلیل نموده و با استفاده از روشهای آماری لازم نتایج بررسی خود را بصورت یک مجموعه منظم آماده کرده و تایایان اردیبهشت جهت مطالعه و ارزشیابی به مدرس راهنما تحویل دهد بخشی از فعالیتهایی که دانشجو- معلم در جریان مورد پژوهشی انجام می‌دهد عبارتند از:

- کسب اطلاعات مقدماتی و اولیه در مورد دانش آموزان (بخصوص آنانکه دارای مشکل رفتاری یا تحصیلی بارز هستند) بمنظور انتخاب مورد مناسب برای بررسی و مطالعه.
- مطالعه پرونده تحصیلی دانش آموز و استخراج اطلاعات مناسب مورد نیاز از آن.
- مشاهده رفتار دانش آموز در موقعیتهای آزمایشهای مختلف، و پیگیری مطالعه او و ثبت موارد مشاهده شده.

- مصاحبه با دانش آموز، والدین دانش آموز بمنظور کسب اطلاعات بیشتر در مورد مشکل رفتاری یا تحصیلی او.

- کسب اطلاع درباره دانش آموز مورد نظر از معلم کلاس، مدیر مدرسه، مربی بهداشت، گفتار درمان و سایر کسانی که در محیط مدرسه با وی در ارتباط هستند بیه طریق ممکن.

- اجرای آزمونهای روانی و پیشرفت تحصیلی برای دانش آموز در صورت لزوم و ممکن.

- تنظیم مطالب و اطلاعات جمع آوری شده از طرق و اشخاص مختلف.

- تلخیص و نمایش اطلاعات با استفاده از روشهای آماری.

- نتیجه گیری و ارائه پیشنهادات سازنده و راه‌ها.

طرح درسها:

طرح درس شماره ۱ (طرح درس مقدماتی) : دانشجو بنا بر آنچه که در درس کلیات و روشهای تدریس آموخته است متناسب با برنامه روزانه مدرسه برای یکی از درسهای آن روز طرح درس تهیه نموده و یک نسخه از آنرا تا حدود نیمه آبانماه جهت اصلاح و ارزشیابی به مدرس راهنمای خود تحویل می‌دهد. مدرس راهنمای از بررسی و ارزشیابی، دانشجو معلم را در جریان اشکالات احتمالی موجود و نظرات اصلاحی خود قرار خواهد داد.

طرح درس شماره ۲ (طرح درس اجرائی در حضور معلم راهنما) : این طرح درس که بر اساس راهنماهای اصلاحات پیشنهاد شده توسط مدرس کاروز در طرح درس مقدماتی تهیه شده، انتظار می‌رود کامل و بدون اشکالات احتمالی باشد بیشتر جنبه اجرائی و عملی دارد بدین معنی که دانشجو معلم قبل از تهیه آن جلب موافقت معلم کلاس را در مورد تهیه و اجرای آن در کلاس بصورت عینی و عملی می‌نماید سپس اقدام به تهیه و تنظیم طرح درس می‌کند بدین معنی است که دانشجو معلم باید قبل از اجرای طرح با همکاری معلم کلاس و مسئولان مدرسه مقدمات لازم را از نظر فراهم نمودن وسایل و امکانات مورد نیاز، بعمل آورد و در تاریخ مقرر در حضور معلم راهنما در محیط عینی و واقعی کلاس به اجرای آن می‌پردازد.

پس از خاتمه تدریس معلم راهنما نظرات کلی و اصلاحی خود را در مورد نحوه اجرای طرح توسط دانشجو کتبا در روی ورقه طرح اعلام می‌دارد. دانشجو - معلم نیز سخنان گزارش اجرای طرح را بنا بر آنچه که در آن پیش بینی شده و یا در جریان اجرا پیش آمده شروحا "تنظیم و به ضمیمه طرح درس تا، پدید شده از جانب معلم راهنما حداکثر تا نیمه اسفندماه به مدرس راهنما تحویل می‌دهد.

طرح درس شماره ۳ (طرح درس اجرایی در حضور مدرس راهنما) : این طرح درس که مربوط به تدریس مستقل دانشجو در حضور مدرس راهنما در زمان ارزشیابی نهائی از تدریس می باشد بر طبق آنچه که در طرح درس شماره ۲ توضیح داده شده پس از جلسه تدریس به ضمیمه یک گزارش اجرا که وسیله دانشجو تهیه می‌شود به مدرس راهنما تحویل می‌گردد.

ارزشیابی و معیار موفقیت در درس کارورزی

ارزشیابی در جریان برنامه کارورزی فعالیت پیوسته و منظم است که در طول یکسال تحصیلی توسط معلم راهنما، مدیر مدرسه، مدرس راهنما و حتی خود دانشجو (خودسنجی) انجام می‌پذیرد. ارزشیابی از کار کارورزان عبارتست از ایجاد فرصت های مناسب و مداوم برای کمک به آنان تا بتوانند نقاط ضعف خود را در زمینه های نظیر، کنترل، هدایت و آموزش فراگیران بر طرف ساخته و به نقاط قوت خویش بیفزایند در واقع هدف تمام فعالیت های یکساله کارورزی از جمله ارزشیابی از کارورزی، توان بخشیدن و هر چه بیشتر ورزیده ساختن کارورز برای بعهده گرفتن مدیریت و رهبری صحیح کلاس بطور مستقیم و تدریسی مستقل در کلاس است.

حداکثر امتیاز در درس کارورزی ۱۰۰ امتیاز می‌باشد (امتیازات کسب شده را بر ۵ تقسیم می‌کنیم تا نمره دانشجو در سیستم ۲۰ بدست آید)

در جریان برنامه کارورزی، هر دانشجو موظف است که حداقل ۴ گزارش و حداقل ۳ طرح درس طبق فرم شماره ۱ تهیه نماید. فعالیت های کتبی دانشجو (گزارش و طرح درس) حداکثر دارای ۴۰ امتیاز است (در فرم شماره ۱ امتیاز هر یک به تفکیک مشخص گردیده است) و ۶۰ امتیاز بقیه به نظر مدیر مدرسه معلم راهنما و مدرس راهنما از عملکردهای دانشجو اختصاص داده می‌شود.

- اظهار نظر و ارزشیابی مدیر مدرسه بر اساس فرم شماره ۴ حداکثر ۱۰ امتیاز.

- اظهار نظر و ارزشیابی معلم راهنما بر اساس فرم شماره ۳ حداکثر ۱۰ امتیاز.

- ارزشیابی مدرس راهنما از جریان تدریس دانشجو بر اساس فرم شماره ۶ حداکثر ۲۵ امتیاز.

- اظهار نظر کلی مدرس راهنما در مورد نحوه پیشرفت کار دانشجو حداکثر ۱۵ امتیاز از این ۱۵ نمره:

- ۵ نمره به حضور مرتب و بموقع در جلسات کارورزی (مدرسه و جلسات بحث و گفتگو) .

۵- نمره به نظم و ترتیب دانشجو در تهیه و تنظیم و ارائه به موقع گزارش ها و طرح درس ها
 ۵- نمره به پیشرفت و بهبود کار کارورز در طول برنامه کارورزی ، ایجاد تغییرات مطلوب در رفتار و نگرش
 کارورز نسبت به شغل معلمی ، اختصاص داده می شود .
 ستاد کارورزی مرکز برای آندسته از دانشجویانی که نتوانند امتیازات لازم جهت موفقیت در درس -
 کارورزی را کسب نمایند ، متناسب با کمبودها و ضعف هر کدام در طول تابستان برنامه های جبرانی -
 پیش بینی و اجرا خواهند نمود . مثلا " اگر ضعف دانشجو در نحوه ، کلاس داری و تدریس باشد ، با همکاری
 مرکز تربیت معلم و اداره آموزش و پرورش محل زندگی دانشجو ، این قبیل افراد در کلاس های تقویتی
 (تجدیدی) که در فصل تابستان در مدارس تشکیل می شوند به تدریس اشتغال خواهند یافت . نظر مدیر
 مدرسه اداره ، آموزش و پرورش و ستاد کارورزی در مورد کارآئی و موفقیت دانشجو ملاک ارزشیابی وی قرار
 خواهد گرفت . در صورتیکه ضعف دانشجو در تهیه فعالیت های کتبی مثلا " تهیه ، طرح درس باشد
 با راهنمایی ستاد کارورزی و مدرس راهنما دانشجو در تابستان چند طرح درس تهیه نموده و جهت
 ارزشیابی به ستاد کارورزی تحویل خواهد داد .
چگونگی تصحیح و ارزش گذاری گزارش های کارورزان

ارزشیابی محتوی گزارشات بر مبنای موارد زیر صورت می پذیرد :

- تعداد و تنوع نکات مورد بحث در گزارش و همچنین تعداد ، تنوع و فعالیت های انجام شده از طرف
 کارورز در پایان هر دوره .
- دقت انتقادی در برخورد با مسائلی که در جریان کارورزی ، دانشجو با آنها روبرو شده است (مثبت و
 با منفی) و چگونگی نتیجه گیری از این مسائل .
- نحوه عرضه کردن محتوی گزارش .

- وجود پیشنهادات سازنده ، اصولی و عملی در گزارش .

چگونگی تصحیح و ارزش گذاری طرح درس های کارورزان

ارزشیابی هر یک از طرح درس ها بر مبنای موارد زیر صورت می پذیرد :

- روشن بودن هدفهای آموزشی .
- متناسب بودن روشهای تدریس مورد انتخاب با هدفهای آموزشی
- متناسب بودن وسایل کمک آموزشی مورد انتخاب با هدفهای آموزشی ، روش تدریس و قابل دسترس
 بودن این وسایل با توجه به شرایط موجود مدارس .
- عملی یا قابل اجرا بودن طرح (از نظر وقت ، توانائی دانش آموزان و)

- پیش بینی نحوه، مشارکت فعال دانش‌آموزان در جریان آموزش *
- ارتباط مطالب مورد آموزش با پیش دانسته‌های دانش‌آموزان و رعایت نظم منطقی محتوا *
- تصمیم‌گیری براساس نتایج ارزشیابی تشخیصی در تهیه و تدوین هدفهای رفتاری *
- تناسب محتوا با هدفهای رفتاری طرح درس
- پیش‌بینی سئوالات و روش ارزشیابی مناسب ضمن تدریس و بیان تدریس *
- تهیه گزارش مناسب و انتقادی از کارآیی طرح درس اجرا شده و ارائه پیشنهادات اصلاحی
- چگونگی تعیین فعالیتهای تکمیلی دانش‌آموزان
- ترکیب کلی طرح درس *

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بسم الله

تاریخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۵

شماره ۱۱۲/۲۶۶۲

دستورالعمل اجرایی موضوع کاهش سقف واحدهای درسی
دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد
مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲

- ۱- گروه‌های برنامه ریزی موظفند حداکثر ظرف مدت ۶ ماه برنامه‌های مصوب مربوط به خود را بازنگری کرده و سقف واحدها را تا حد مجاز کاهش دهند.
- ۲- برنامه‌های اصلاح شده از تاریخ ابلاغ، برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می‌شوند لازم الاجرا است.
- ۳- دانشجویان شاغل به تحصیل می‌توانند براساس سقف تعیین شده در برنامه جدید، به تشخیص گروه آموزشی خود سه ذی ربط و بارعبایت شرایط زیر فارغ التحصیل شوند:
 - ۳-۱: واحدهای درسی الزامی دوره را اعم از عمومی، پایه، اصلی و تخصصی تا سقف مجاز در برنامه جدید، گذرانده باشند.
 - ۳-۲: برای رشته‌هایی که هنوز برنامه جدید آنها ابلاغ نشده است، سقف واحدها در دوره کارشناسی برای رشته‌های فنی و مهندسی ۱۴۰ واحد و برای سایر رشته‌ها ۱۲۵ واحد برای دوره کارشناسی ارشد ۲۲ واحد است.
 - ۳-۳: آن دسته از دانشجویانی که درشمول بند ۳-۱ قرار نمی‌گیرند یعنی تعداد واحدهای گذرانده شده آنها کمتر از حد مجاز است، می‌توانند از نیمسال تحصیلی بعد کمبود واحدهای درسی خود را تا سقف تعیین شده برابر برنامه جدید بگذرانند، در این صورت:
 - الف: کلیه واحدهای گذرانده شده قبلی دانشجوی، حتی اگر در برنامه جدید حذف شده باشد، پذیرفته می‌شود.
 - ب: در سبانی در برنامه جدید با تعداد واحد کمتر یا بیشتر عرضه شده‌اند و دانشجویان در سبها را قبلاً گذرانده است، براساس همان تعداد واحد گذرانده شده از وی پذیرفته می‌شود و نیازی به گذراندن واحدهای اضافی برای آن دروس را ندارد.
 - ج: گذراندن در سبانی از برنامه قدیم که در برنامه جدید حذف شده است، برای دانشجویانی که آن درس را نگذرانده‌اند الزامی نیست.
 - د: برای فراغت از تحصیل در دوره‌های کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ناپیوسته و کارشناسی ارشد پیوسته گذراندن کلیه دروس عمومی (مصوب جلسه ۲۸۲ مورخ ۱۳۷۲/۶/۲۰ شورای عالی برنامه ریزی) الزامی است.

مصوب جلسه ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی، مورخ ۱۳۷۲/۱۱/۲۲ در مورد دستورالعمل اجرایی کاهش سقف واحدهای درسی دوره‌های کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد صحیح است جهت اجرا ابلاغ شود.

دکتر سید محمد رضا چاشمی کلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم وزارت فرهنگ و آموزش عالی و

معاونت محترم آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و
رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی

خواهشمند است دستور فرمایید به واحدهای مجری ابلاغ نماید.

سید محمد کاظم نائینی

دانشیار ای عالی برنامه ریزی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت فرهنگ و آموزش عالی

بیت عالی

تاریخ: ۱۳۷۲/۱۱/۲۲

شماره: ۲۲/۲۶۴۹

پیوست:

حداقل و حداکثر واحدهای درسی درمقاطع مختلف آموزش عالی
(مصوبات جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ مورخ ۱۳۷۲/۱۰/۲۵ و ۱۳۷۲/۱۱/۹)

شورای عالی برنامه ریزی

شورای عالی برنامه ریزی به پیشنهاد گروههای برنامه ریزی و براساس بازنگری پروندههای آموزشی، حذف دروس ناموفق و واحدهای غیرضروری و انجام شاخهها در بعضی از رشتههای تحصیلی، حداقل و حداکثر واحدهای درسی درمقاطع مختلف آموزش عالی را به شرح زیر تصویب کرد این مصوبات از تاریخ تصویب قابل اجرا است و به موجب آن مصوبات قبلی لغو میگردد.

۱- دورههای کارشناسی حداقل ۶۷ و حداکثر ۷۲ واحد
۲- دورههای کارشناسی حداقل ۱۳۰ واحد و حداکثر ۱۳۵ واحد (برای رشتههای مختلف فنی و مهندسی حداکثر ۱۴۰ واحد)

۳- دورههای کارشناسی ناپیوسته حداقل ۶۵ و حداکثر ۷۰ واحد

۴- دورههای کارشناسی ارشد ناپیوسته حداقل ۲۸ و حداکثر ۳۲ واحد (که از این تعداد ۴ تا ۱۰ واحد اختیاس به پایان نامه دارد)

۵- دورههای کارشناسی ارشد پیوسته حداقل ۱۷۲ و حداکثر ۱۸۲ واحد

۶- دورههای دکتری Ph.D حداقل ۴۲ و حداکثر ۵۰ واحد (که از این تعداد ۱۶ تا ۳۰ واحد میتواند اختیاس به رساله داشته باشد)

در اینصورت:

الف: گروههای برنامه ریزی موظف اند کلیه برنامههای مصوب رشتههای مربوط به خود را بررسی کرده و با حذف واحدهای غیر ضروری، سقف واحدها را درمقاطع مختلف تحصیلی به سطح تعیین شده فوق کاهش دهند.

ب: این تقابلهای واحدها و برنامههای جدید برای دانشجویان ورودی سالهای تحصیلی ۱۳۷۲-۷۳ و بعد از آن قابل اجرا است.

ج: دانشجویان ورودی قبل از ۱۳۷۲ نیز میتوانند وضعیت تحصیلی خود را با برنامه جدید تطبیق دهند، در اینصورت تطبیق واحدها و دروس با برنامههای جدید حسب مورد برعهده شورای آموزشی گروه یا کمیته تحمیلات تکمیلی مؤسسه ذیربط است.

رای مشاوره جلسات ۲۹۱ و ۲۹۲ شورای عالی برنامه ریزی درخصوص تقلیل واحدهای درسی درمقاطع مختلف تحصیلی صحیح است به برهان اجرا گذارده شود.

دکتر سید محمد رضا هاشمی گلپایگانی

وزیر فرهنگ و آموزش عالی

رونوشت: معاونت محترم آموزشی وزارت فرهنگ و آموزش عالی
معاونت محترم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
و رئیس محترم دانشگاه آزاد اسلامی
خواهشمنداست به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

سید محمد کاظم ناشینی

دبیر شورای عالی برنامه ریزی

۲۱۹